

Kovara Buroya Jinen Kurd

Jiyan

Hejmar/Ausgabe: 37

Meh/Monat: Hezîran-Juni

Biha/Preis: 3€

Dokumentationszeitschrift des kurdischen Frauenbüros
Kürt Kadın Bürosu Yayın Organı

JÎYAN

SERECEM

JÎYAN
Kovara Buroya Jinên
Kurd

Redaksiyon:
Zübeyde, Necla
Belgin

Navnişan:
Alte Feuerwache
Gathe 6
42107 Wuppertal

Tel:
0202-437932

E-Mail:
jiyankurd@yahoo.de

Y. Kutluktemur
Stadtsparkasse
Konto Nr: 9269820
BLZ: 330 500 00
Wuppertal

Mercên abonetiye:
Ji bo saleki: 15 €

Stratejîya mişkan bo menecerî Werger, M. Senem Çamlıbel.....	4-5
Irak rejimini kadınlar yıkacak H. Bengin.....	6-7
Baba beni okula gönder Zübeyde.....	8-11
Helbest Zarife Demir.....	11
Neden siyah Filiz Kılınç.....	12-13
Rehavet Hêvi.....	13
Drama hevvelatiya Tirk û Alman Zerin.....	14
Tarih her zaman doğruyu söylemiyor Songül Akdağ.....	15-16
Helbest Zarife Demir.....	16
Güle güle Nazif Abi Belgin.....	17
Yüreği kırık bir kadın Kejê.....	18-20
Helbest Eskerê Boyîk.....	20
İzlenimler Derya.....	21
Wan çima nivîsand, min çawa Dîya Azad.....	22-25
Kuzey Kürdistan´dan dikkate değer haberler.... Rojda'nın kaleminden.....	26-28
Göğüs kanseri ve öğrettikleri Güler.....	29-30
Hilbijartin û SPD Evin.....	31
Bu kadarına da pes yani Nazenin.....	32-33
Helbest Cîgerxwîn.....	33

Redaksiyon'dan

37. sayımızla, siz okuyuculara yeniden ulaşmanın kıvancıyla MERHABA diyoruz.

Dergimizin son sayısından bu yana geçen sürede, hem Kürdistan, hem Türkiye ve hem de dünya geneli oldukça önemli ve hareketli gelişmelere sahne oldu. Kürt halkı açısından, Güney Kürdistan'daki seçimlerin büyük bir başarı ile sonuçlanmasının ardından Sayın Celal Talabani'nin Irak Cumhurbaşkanı olarak seçilmesi, bunun ardından toplanan Kürdistan Parlamentosu'nun Sayın Mesud Barzani'yi Federal Kürdistan'ın Başkanlığına seçmesi, hem Kürdistan'daki ve hem de diasporadaki Kürtler için büyük bir sevinç kaynağı oldu. Yüzyıllardır verilen mücadelenin ve ödenen bedellerin meyveleri nihayet alınmaya başlandı. Gecikmeli de olsa, dergimiz aracılığıyla, Irak Geçici Hükümeti ve Cumhurbaşkanı Talabani'yi ve Federal Kürdistan Başkanı Barzani'yi içtenlikle kutluyor, başarılar diliyoruz.

Bu sürede asıl hareketlilik, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda yaşandı. Önce, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde, emniyet güçlerinin kadınlara dünya basınının önünde saldırımları, coplamaları ve tutuklamaları negatif tepkilere yol açtı. Başta AB olmak üzere, tüm dünya basınında yer alan bu olaylar, elbette ki AB'ye girmeye hazırlanan Türkiye'yi zor durumda bıraktı. Henüz bunun yaraları sarılmadan, bu kez gerek Kürt illerinde ve gerekse diğer illerde kutlanan coşkulu Newroz kutlamalarından rahatsızlık duyanların provakasyonları başgösterdi. Türk bayrağının, Kürtler tarafından yakıldığı veya çiğnendiği illeri sürülerek, Kürt halkına karşı eylemlere başlandı. Zaten var olan Türk milliyetçiliği, iyice hortladı veya hortlatıldı. Ülkenin en kötü zamanlarında dahi görülmeyen açıklamalar yapıldı, Genel Kurmay yetkililerinin demeç ve bildirimlerinde "**sözde vatandaş**" gibi, asıl ayrımcılığı yaratan ifadelerin kullanılmasıyla, ırkçı-şoven güçler, demokrasi ve özgürlük karşıtları, bayrak kampanyası açıp milliyetçiliği daha da körüklediler. AB adayı bir ülkeye yakışmayan hareketlerde bulundular. Aynı gerekçelerle, Trabzon'da linç eylemlerini sürdürdüler.

Bileşiminde Kürdistan ve Ermeni sözcükleri bulunan hayvan isimlerinin, Çevre ve Orman Bakanlığı'nca değiştirilmesi; yine yabancı bir okulda, öğrencilerine verdiği derste Kürdistan kelimesini kullanması sebep gösterilerek, bir yabancı öğretmenin işine son verilmesi, ha keza Kürt ve Ermeni soykırımlarına değindiği gerekçesiyle, yazar Orhan Pamuk'un kitaplarının toplatılması ve neredeyse linç edilmeye kalkışılması, -hem de, kendine aydınım diyen ırkçılar tarafından- Kürtçe anadilde eğitim hakkı talep ettiği için, Eğitim-Sen'in kapatılması ve Nazım Hikmet'in şiirini okuması üzerine, bir lise öğrencisinin gözaltına alınması ve buna benzer nice olay da bu geçen üç ay zarfında Türkiye'de yaşanan karanlık olaylar oldu.

Dünyanın diğer bir çok ülkesinde de önemli gelişmelere tanık olundu. Hıristiyan aleminin dini önderi Papa'nın ölümü ve yeni Papa'nın seçilmesi, ayrıca bizleri de çok yakında ilgilendiren NRW (Kuzey Ren Westfalya Eyaleti) seçimleri ve alınan sonuçlar, tüm dünya kamuoyunu meşgul eden olaylar oldu.

Sevgili okuyucular, içinde bulunduğumuz bu süreçte, hortlatılmaya çalışılan milliyetçilik dalgalarına karşı, provakasyonlara gelmemeye; barış ve demokrasi güçlerinin birlikteliğine her zamankinden daha fazla gereksinim duyulmaktadır. Her demokratın, aydının etkin olduğu alanda desteğini göstermesi gerekir.

Evet sevgili okuyucular, bu sayımızdaki yazıları severek okuyacağınızı umuyor, sunacağınız her türlü katkının, gücümüze güç katacağını bilmenizi istiyoruz. Her zamanki gibi yine, öneri ve eleştirilerinizi bekliyoruz.

Yeni bir sayıda buluşmak dileğiyle, DOSTÇAKALIN!

STRATEJÎYA MÎŞKAN BO MENE CERÎ

Wergêr ji Almanî: **M. Senem Çamlıbel**

Ji pirtûka Spenser Johnson

Die Mäuse- Strategie für Manager

Li welatek dûr, bo demeke dirêj di nav labîrentek da çar mehlûk dijîyan. Di wê labîrentê da bo têrbûn û bextewarbûna xwe bédeng diçûn-dihatîna û ji xwe ra penêr digerîyan.

Ji wan du mehlûk mişk bûn û navê yekî Schnüffel yê din Wusel bû.

Du heb ji wana jî mîna mişkan piçûk bûn û wek wana xuya dikirin. Lê tewr û hereketên wana mîna însanan bûn û wek mirovên piçûk bûn. Navên wana jî Grübel û Knobel bû. Ewana usa piçûk bûn ku mirov kiryarên wana nikaribû bibîne. Lê mirov wana baş mêze biki- ra dikari bû ji hin kirinên wana şaş û metel bi- maya.

Mişk û mehlûkên piçûk jîyana xwe her tim li labîrentê derbaz dikirin û penêr digerîyan. Mêjîyên Schnüffel û Wusel ango mişkan nedi- xebîfî, lê pir tişt diniqîfî dilê wana. Ewana pe- nêrên hişk digerîyan, ku mişk bo gezkirinê hêzdikirin.

Du mehlûkên piçûk jî ango Grübel û Knobel, dikaribûn mêjîyên xwe bixebîfinin. Mêjîyên wana bi gotin û îqnakirinê va tîjî bûn, ewana jî penêrên curek din digerîyan. Penêrek ku wa- na bextewar û serkefî bike, wan usa bawer dikirin. Her çiqas mişk û mehlûkên piçûk ji hev du cuda bûn jî tişteke hebû ku wana wekhev dikir. Ango her roj sibê zû ewana solên xwe pêdikirin, libasên xwe li xwe dikirin, ji malên xwe derdiketin û di nav labîrentê da penêr di- gerîyan.

Labîrent bi hewş, ode û embaran va tîjî û tev- lihev bû. Di nav xwe da pir cure penêr wedi- şart. Di nav da hin koşe û rê tarî bûn hin jî rê nedida alîyek din, girfî bû. Mirov dikari bû rîya xwe şaş bike an jî hîç rê berdewam neke û divê para bizvire û rîya xwe wunda bike. Mi- rov dikarî rîyan tevlihev bike û xwe şaş bike.

Ewana dizanibûn ku di labîrentê da hin tiştên weşarfî henin û mizgînîyên jîyana bextewarîyê ne. Mirov dikari bû bo bextewarî di hin tiştan da berxwe bide.

Mişk ango Schnüffel û Wusel metodek ango rênîşandanek dîtibûn bo penêr gerîne. Ewana di labîrentê da ji derîyek berjêr diçûn û eger oda vala bûn wedigerîyan û diçûn di derek din da diketin nav labîrentê. Schnüffel bîhna baş hildida. Derî, rê û îstiqametên nexeter ji xwe ra hildibijart û dikete hundir. Wusel jî du wî da diçû. Lê dîsa jî gelek caran rîya xwe şaş dikirin û diçûn rêyek dinê. Ew rê jî şaş derdiket yan jî li dîwarek asê dibûn.

Mehlûkên piçûk Grübel û Knobel jî rênîşanda- nek ango metodek dinê bikarîfîandin. Ew metod ji fikr û ramanên wana va dihate holê. Pêşîyê difikirîn û plan çêdikirin. Piştê cî be cî kirina planên xwe, dersek jê derdixistin û tec- rubeyên xwe bo gavên pêşedemê di bîra xwe da digirtin. Heta ku hevdu li ser planek serwext dikirin gelek caran nîqaş dikirin, hev- du iqna dikirin û paşê dest bi karê xwe dikirin. Lê pir caran jî mêjîyên wana bo planek rêk û pêk tevlihev dibû, dîsa jî li ser xebatê xwe di- sekinîyan û ew digîhandin dawîyê.

Di dawîyê da her yek ji wana li embarek labî- rentê penêrê pir tam xweş dîtin. Ji rojên gerî- na penêran heta dîtina wana mişk û meh- lûkên piçûk her sibe zû radibûn, libasên sporê li xwe dikirin û ber xwe didan cîyê penêrê ku navê wê kîlerê ango embarê, „Embara K,, bû. Her roj êdî her yek ji wana xeysetek daîmî û taybefî ji xwe ra peyda kiribûn.

Schnüffel û Wusel her roj diçûn labîrentê û êdî rîya xwe jî nasdikirin. Êdî bê zehmet û bê şaşî penêrê xwe didîtin. Ewana gîhîşfî bûn arman- ca xwe. Ji wir şunda kingê dihatin labîrentê, kincên xwe, solên xwe didaliqandin û da- vîfîne ser stûyên xwe û paşê jî penêrên xwe

dixwarin.

Grübel û Knobel jî her sibe zû direviyan diçûn embara penêrê, ku gor dilê xwe têr penêr bi-xwin. Piştî di demek kurt da her yek ji wana hî-nî jîyana rojane bûn.

Grübel û Knobel êdî ecele nedikirin û zû ranedibûn. Dereng radibûn û li ser hemdê xwe kincên xwe li xwedikirin û hêdî hêdî diçûn embara K'yê. Ji ber ku dizanibûn li embarê bo xwarinê penêr pir e û bo wana amade ye. Ewana nizanibûn, ku ew penêr ji kêderê hafîye û bo çi li wir hafîye danînê. Lê ewana dizanibûn ku embarek devî devî tijî penêr bo wana her usa heye.

Ewana ku dihatin embarê, ango kîlerê, êdî ecele ecele jî nedixwarin. Gor kêfa xwe dihatin, kinc û solên xwe dardadikirin, şimikên xwe pêdikirin, rehetê xwe dinihêrîyan û piranî wedilezîyan jî. Grübel digot:

- Êdî heta mirinê penêr heye. Divê em êdî zehmet nekşînin. Jîyana me heta mirinê wê bê zor û zehmefî bimeşe.

Grübel û Knobel êdî bo penêrê hazir û difî, digotin malê me ye, penêrê me ye. Mala xwe jî anîbûn nêzikê embara K û jîyana pêşedemê li der û dora embarê da avadikirin. Grübel û Knobel biryara xwe dan ku evî yekî

wek îdyomek li diwarê binivîsîn. Uha nivîsîn:

"KÊ PENÊR BÎBÎNE EW BEXTEWAR EI!"

Carcaran Grübel û Knobel ango mehlûkên piçûk embara K'yê nîşanê hevalên xwe dikirin. Şarezarîya xwe li ser embarê didan nîşandanê. Kingê dilên wana dixwast hinek penêr didan hevalên xwe. Carcaran jî nedixwastin bidin. Lê ji hevalên xwe ra digotin, "Ew penêr êdî malê me ye. Me bo dîfina wan penêra xebatek gelek dirêj kirîye û zehmefî kişandîye." Parçek penêr nîşanê hevalan dikirin û diavîtin devên xwe. Ew demê bextewarî usa wextek berdewam kir.

Paşê ew rewşa daîmî xûyê ango karakterê Grübel û Knobelê guhurand. Hêdî hêdî ewana jî, ji xwe razî û poz bilind bûn. Ewana êdî di der û dorên wana da çi diqewimî nedidîtin.

Mîşk ango Schnüffel û Wusel jî pêşberê rewşa wana xiyetên xwe neguhurandi bûn. Wek berê ewana zû radibûn, kincên xwe li xwe dikirin û diçûn embara K'yê digerîyan û her tiştî tesele dikirin. Li wir çi guhurîye tespît dikirin. Penêrê xwe dixwarin.

Rojek ji rojan hatin embara K'yê û nêhêrîn ku penêr nemaye...

Wê berdewam bike

KOMJİN'ın da web sayfası var artık!!!!!!

Nihayet, www.komjin.com ya da www.komjin.de adı altında bir web sayfası açmayı başardık. Sayfa açma fikri nasıl oluştu? Yaklaşık iki yıl önce böyle bir sayfanın gerekliliğini tartışıyorduk, ama sayfayı hazırlayabilecek kadar teknik bilgimiz yoktu. Bu nedenle de şu ana kadar adım atamadık. Derken, kadın çalışmalarını destekleyen bir erkek arkadaşımızın verdiği kurs sayesinde, bu yılın 8 Mart'ında sayfamızı oluşturduk ve deneme yayınına başladık. Sayfamızın bir hafta içinde 700 kez ziyaret edilmesi umudumuzu daha da arttırdı. Sonraki haftalarda bu sayı 4 kat arttı. Buna rağmen birçok insanın sayfamızdan haberdar olmadığını gördük. Bu nedenle çeşitli kurumlara web sayfası açtığımızı dair haber ulaştırdık.

Kadınların ve bu çalışmalarını destekleyen erkek arkadaşlarımızın yazılarıyla, sayfamızın daha da zenginleşeceğini düşünüyoruz. Bu sayfa aracılığıyla kadınlarla ilişkilerimizi geliştirmeyi amaçlıyoruz. 4 parçadan Kürt kadınları bu imkân sayesinde seslerini birleştirebilir, farklı konulardaki görüşlerini birbirlerine ve kamuoyuna iletebilirlerse, sayfa büyük oranda amacına ulaşmış olacak. Tüm kadınların bu sayfaya sahip çıkacaklarına ve bizimle dayanışacaklarına inancımız tamdır.

JÎYAN Redaksiyonu

İran Rejimini *Kadınlar* Yıkacak

İran için, "**mollalar rejiminin sonu kadınların eliyle gelecek**" denir.

Yabana atılmaması gereken bu tesbit benim de aklıma yatıyor.

Son Tahran ziyaretimde İslam Cumhuriyeti rejimine büyük oranda kadınların son vereceğine olan inancım daha da pekişti.

Artık eminim, İran İslam Cumhuriyeti rejiminin asıl mezar kazıcıları bu ülkenin kadınları.

Nereden mi çıkarıyorum?

Anlatayım.

Bu ülkeye bir kaç kez gittim ve kadınların içinde bulunduğu durumu gözlemeye çalıştım. Gözlemlerim sonucu elde ettiğim bilgiler -her ne kadar bilimsel yöntemlerle elde edilmiş olmasalar da-, yukarıda belirttiğim inancımı pekiştirdiler. (Elbette bilimsel yöntemlerle elde edilmiş bilgiler olmadığı için de yanılığım payımın bir hayli yüksek olduğunu da kabul ediyorum.) Tahran'a ilk kez 1987 yılının ortalarında gitmiştim. O zaman İran-KDP ve KOMELA'nın Humeyni rejimine karşı sürdürdükleri silahlı mücadele ve Irak-İran savaşı tüm hızıyla devam ediyordu. Şehirlerde özellikle de Tahran, Tebriz, İsfahan, Meşhed gibi büyük metropollerde Pasdars, "**Mücahidin-i İnqılab**", "**Besice Rahê İmam**" gibi militer gurupların "**İslami Yaşamı**", "**İslami Giyim-Kuşamı**" sağlamak adı altında gençlere, özellikle de genç kızlara yönelik baskıları had safhadaydı.

Sokakta, çarşı pazarda dolaşan kadınların giyimi tek tipti: Simsiyah, uzunca ve mevsime göre bazan kalın, bazan ince bir manto, simsiyah bir pantolon, sadece yüzü dışarda bırakan bir türban.

Biraz Farsça bilen bu satırların yazarı yukarıda adı geçen "**İslam zabıtaları**"nın, türbanı azıcık kayan genç kızları, türbanlarını düzeltmeleri konusunda uyardıklarına, aynı motosiklete binen kadın ve erkeklerden evlilik cüzdanı sorulduğuna şahid oldu, "**namus zabıtalalarının**" el-

lerinde cetvel varmışcasına, parklarda yanyana oturan, ders çalışan öğrencileri birbirine değmeden oturmaları konusunda uyardıklarını gördü.

Tahran'a ikinci gidişim 1989 yılı sonbaharıydı ve bu kez daha uzun bir süre kaldım. Bu dönemde İran-KDP Genel Sekreteri Abdurrahman Qasımlo görüşme masasında kallesçe şehid edilmişti; İran-İrak savaşı sona ermiş ve yanlış hatırlamıyorsam Humeyni de ölmüştü.

Bu dönemde kadınlara yönelik uygulamalarda, iki yıl öncesine göre bir değişiklik olup olmadığını gözlemlemeye çalıştım. Türban, manto ve pantolonların ezici bir bölümü yine simsiyahtı. Tek tük de olsa koyu kahverenkli-lerine rastlamak da mümkündü.

"**İslami Yaşamı**", "**İslami Giyimi**" sağlama adına kadınlara kan kusturanlar yine caddelerde turluyorlardı. Ama eskisi gibi sık sık müdahale etme yerine, ters-ters bakmayı tercih ediyorlardı. "**Namus zabıtaları**" yine parklarda dolaşıyor, gençleri kontrol ediyorlardı. Ama bu kez hiç olmazsa ellerinde cetvelleri yoktu!..

Uzun yıllar sonra, 2005 yılının ilk aylarında yine Tahran'daydım.

Geçen sürede köprülerin altından çok sular akmıştı. Öğrenciler özgürlük için seslerini yükseltmişler, başta gazeteciler olmak üzere aydınlar, yazar ve sanatçılar konuşmaya başlamışlardı. Bu ve benzeri gelişmeler "**reformist**" Hatemi'yi iktidara taşımıştı, hem de iki kez...

Bu süre zarfında kadınlara, fazla açık olması koşuluyla türbanının, mantosu ve pantolonunun rengini seçme hakkı tanınmış ve hatta bu gelişme Türk boyalı basınında "**İranda devrim**" diye lanse edilmişti!..

Laf buraya gelmişken Hatemi ile ilgili bir iki şey söylemek gerek diye düşünüyorum. Batılılar tarafından bir umut, bir reformcu olarak lanse edilen şu andaki Cumhurbaşkanı Hatemi'nin reformculuğu çok tartışma götürür. Hatemi

İran İslam rejiminin temelini oluşturan "**Vilayet-i Fekih**"e karşı değil, aksine onun savunucusu. Hatemi'nin bazı yumuşamaları gerçekleştirerek "**Vilayet-i Fekih**" düzeninin ömrünü uzatmak istediğini ve bu konuda başarılı olduğunu iddia eden görüşleri yabana atmak gerekir.

Kaldı ki Hatemi istese de reform yapamaz. Çünkü İran'daki rejim son tahlilde ilahi bir rejim ve son sözü ilahi kanunları en iyi bilen dini rehber söyler. Dini rehberin kadınlar konusunda neler söyleyeceği ise malum...

Son ziyaretimde, İranlı kadınların kıyafet konusunda yaptıklarını görünce doğrusu çok şaşırdım. Eskiden "**tek tip**", baştan aşağı siyah olan kıyafetlerin yerini renk renk kıyafetler almıştı. Evet kadınlar yine pantolon, manto giyiyor, turban takıyorlardı. Ama manto yerine giydiklerine manto demek için bin şahid gerekiyordu. Bazen iki, bazen üç yırtmacı olan uzunca bir gömlek gibi bir giysi...

Okullar, devlet daireleri gibi "**kamusal alanlarda**" meşguliyetleri olmayan kadınlar "**tek tip elbise**"yi delmişlerdi. Turban, pantolon ve uzunca bir gömleği andıran mantoların herbiri ayrı ayrı renklerden idi.

Meşguliyetleri kamusal alanlarda olan ve renk seçme hakkı olmayanlar ise, hafiften açtıkları türbanların altından gösterdikleri boyalı, meçli saçlarıyla tepkilerini ortaya koyuyor, meydan okuyor gidiydiler...

Gençler inadına inadına el ele tutuşarak caddelerde sokaklarda tur atıyorlardı. Dikkat ettim, parmaklarında yüzük falan da yoktu.

İran'da kafeterya, lokanta, pastane gibi yerlerde, üzerinde "**Luffen Hicabi İslamı ra Riayet Konid**" (Lütfen İslam Hicabına Uyun) yazılı tabelalar asmak zorunlu.

Böylesi tabelaların altında oturup, türbanını açarak saçını tarayan ya da rujunu tazeleyen bir çok kadına rastladım. Bu kadınlar celladına nanik yapan kahramanlar gibi geldi gözüme.

Erkekler de bundan rahatsız değillerdi.

Nereden mi biliyorum? Eşi celladına nanik yaparken kendisi çocuğu ya da çocuklarıyla ilgilenen çok erkek gördüm, ondan biliyorum.

Bir de dönerken havaalanında şahit olduğum bir olaydan..

Havaalanında, bekleme salonunda uçağımın kalkmasını beklerken, birden tüm erkeklerin bir yana baktıklarını farkettim. İtalya Hava yolları'nın iki hostesi etekleriyle dolaşıyordu ve eteklerinin boyu dizlerindeydi.

İran'da böylesi bir olaya ilk kez şahit olduğum için şaşırmıştım. Ama beni asıl şaşırtan askeri ve sivil görevlilerin hostesleri ikaz etme-meleri, bacalarını örtmeleri için kendilerine örtü ve benzeri şeyler vermemeleri idi. Onlar da tüm erkekler gibi hosteslerin bacalarına bakıyorlardı.

"**Ne yani sen bakmadım mı?**" diye sormayın. Biliyorsunuz hostesler güzeller arasından seçilir ve "**güzele bakmak sevaptır.**"

Uzun yıllardır Tahran'da yaşayan Kürt bir dostumla, şahidi olduğum değişiklikler üzerine sohbet ederken, dostum "**İran seçim atmosferine girdi, rejim katılımın az olmasından korkuyor, bu nedenle kadınların üzerine gidip tepki çekmek istemiyor. Seçimlerden sonra tekrar sıkı tutarlar**" dedi.

Elbette bu dostun söylediklerinde doğruluk payı var. Ama ben sadece seçime bağlanmaması gerektiği inancındayım. Bu ve benzeri gelişmelerde İranlı kadınların, kıyafet özgürlüğü konusunda yürüttükleri inatçı mücadelesinin belirleyici olduğunu düşünüyorum.

Veto edileceğini bile bile yüzlerce kadının cumhurbaşkanlığı seçimlerinde adaylık için başvurmaları da bu inatçı tavrın bir parçası.

İran'da cumhurbaşkanlığına adaylık için bazı şartlar gerekli. Şartları yerine getirmek yetmez, ayrıca "**Şuray-ı Nigehban**" vetosunu da aşmak lazım. Şii olmak başta gelen şart ve yazılı olmazsa da bir de erkek olmak gerekiyor. Kadın olmak Şuray-ı Nigehban'ın vetosunu yemek için yeterli bir sebep..

İşte böylesi bir ortamda yüzlerce kadının cumhurbaşkanlığı için başvurmalarını rejimin göz boyama çabası olarak görmek bence doğru değil. Bu İranlı kadının inadını gösterir, ki rejimin yıkılmasında bu inat çok önemli bir rol oynayacaktır diye düşünüyorum.

Siz ne dersiniz?

Baba Beni Okula

Siz de fark ettiniz mi sevgili okuyucular? Bugünlerde kimi yazılı ve görsel Türk basınında sık sık tekrarlanan bir reklamı okuyor veya dinliyoruz: **"Baba Beni Okula Gönder!"**

Görsel yayınlarda bunu, güzelim çocuklara verdirilen pozlarla görmek ve duygu sömürüsü yapılarak kiminin gözlerini yaşartıp seyretmek daha da etkileyici tabii(!)

Ne güzel bir istem değil mi? Elbette. Başta kendim, bölgesindeki çocukların daha çok eğitimden yoksun bırakılmalarını en yakından hisseden biri olarak, **herkesten çok isterim tüm çocukların okula gitmelerini, fırsat eşitliğine sahip olmalarını, her çocuğun en temel hakkı olan kendi dilini ve kültürünü geliştirmesini.** Bu anlamda yapılan her türlü çağrıya katılıyorum ve destek sunan herkesi de kutluyorum.

Ama, yapılan bu çağrılardan, başka kokular geliyor bana.

Ve bu kokular beni, 45 yıl öncesine götürüyor. 60'lı yılları hatırlatıyor.

1961 yılı sonbaharı, okulların açılış dönemi. Yatılı okula verilmek üzere, babamın beni Elazığ Kız Enstitüsü'ne götürdüğü günü bugünkü gibi hatırlıyorum. Hatırladıkça da derin bir burukluk duyuyorum. O gün belki, herkese kismet olmayan bir şans yakalamış olmanın sevinciyle, (o dönem ve koşullarda, asimilas-yona dayalı bir eğitim yurdu da olsa, bir kız çocuğunun okula verilmesi bir şans olarak addedilmeli) şu an duyduğum burukluğu, bu denli hissetmemiştim sanırım. **Daha sonraları bilinçlendikçe, duyduğum acı ve öfkeyi unutmam mümkün değil.**

Evet, ilkokulu yeni bitirmiş, ağabeylerimle babam hangi okula ya da hangi ağabeyimin yanında (öğretmen olmaları nedeniyle) okumam gerektiği konusunda tartışıyorlardı. Ağabeylerim, benim kendi yanlarında ortaokula

başlamamı önerirken babam, o aralar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı memurların köyleri dolaşıp, kızlar için yatılı okulların açıldığını, bu okullarda kültür derslerinin yanısıra, iyi bir ev hanımı(!) olarak da yetiştirilme olanaklarının bulunduğunu ve bu nedenle yatılı okula gitmemin daha yararlı olduğunu belirterek, ikna edebilmişti ağbimleri.

O zamanın da sloganı **„Kızını Okula Gönder!“** şeklinde olmalıydı. Öyle hatırlıyorum. Çünkü babam, her aybaşında maaşını almak üzere, Elazığ veya Bingöl'e gider, dönüşte de bir çok haberle gelir, etrafında toplanan köy halkını aydınlatmaya çalışırdı. Ayrıca, her gidiş gelişinde de, bir aylık Cumhuriyet gazetesi (bazen arada da geliyordu.) getirirdi. Elazığ'da otel çalıştıran bir yakınımıza babam, aylığını aldığı bir aylık Cumhuriyet gazetesi almak için para verirdi. Getirdiği bu gazeteleri kendisi okumakla birlikte, bana okutmaktan ayrı bir zevk alırdı. Hele de misafir varken. Babam, daha çok bizzat duyduğu yerel haberlere dayanarak bu okullardan söz ediyordu. Ama bu gazetelerde de, böylesi kampanyalarla ilgili yazıların olduğunu iyi hatırlıyorum. Ancak, yazılanların tam içeriğini hatırlayamıyorum. (Eğer o zaman, bölgede ve halkıma yönelik uygulanan bu politikalara karşı, bir gün mücadele etmeyi amaç edineceğimi bilseydim, herhalde ilgili kupürleri keser, arşiv yapardım!)

Ve işte ben, böylesi bir kampanyanın yoğun yapıldığı bir dönemde, yatılı okula başlamıştım. Bu kampanya olmasaydı, yatılı okul yerine, ağabeylerimden birinin yanına gitmiş, orada okula başlamış olacaktım. Ama, kampanyacılar üstün çıkmışlardı, amaçlarına ulaşmışlardı. **Niçin Yatılı Okul? Çünkü, özkimliğinden ve kültüründen koparılmak ve iyi bir Türkçü olarak yetiştirilmek için, en sağlam mekan-**

Iardır bu okullar.

Nitekim, T.C. Devleti'nin uyguladığı bu yöntemlerle, binlerce hatta milyonlarca Kürt asimile edildi, edilmeye çalışıldı, benliklerinden ve kültürlerinden koparıldı; hatta kimliklerinden utanır hale getirildi. Kürt olmanın, bir suç olduğu; Türk olmanın dünyaya bedel teşkil ettiği bu, okullarda daha iyi enjekte edilir,

Aslında, başta yatılı okullar olmak üzere tüm okullar, Kürt çocukları için benliğinden, kimliğinden uzaklaştırılma mekanlarıdır. Zira, daha okula başladıkları ilk günden itibaren yasaklarla karşılaşır, o güne değin konuştuğu dil yok sayılarak yasak edilir. Böylece kendini ifade etme şansı elinden alınır. 6-7 yaşına gelmiş biri olarak, konuşmayı henüz yeni öğrenmeye başlar, yeni bir dil öğretilir. Yalnız konuşmayı değil; okula başladığı ilk gün kim olduğunu da yeni öğrenmeye başlar(!)

Kim olduğunu öğretme, kimliğinden soyutlanma ve yeni kimliğine bürünme yönünde yapılan ilk eylem de, her sabah kendilerine ettirilen yemindir. TÜRKÜM, DOĞRUYUM, ÇALIŞKANIM..... VARLIĞIM TÜRK VARLIĞINA ARMAĞAN OLSUN! ...

Güne, beyinlere enjekte edilen bu yeminle başlanır. Okul hayatı boyunca da aynı yöntem devam eder. Her sabah aynı yemin. Bu yetmiyor, her haftabaşı ve haftasonu da İstiklal Marşı (Milli Marş) ile takviye ediliyor. Bu

bir kimlik yok edilir(!) Bo yolla herkesin Türk olması sağlanır(!)

Neyse, amacım kendi okul yaşamımı veya yatılı okulları anlatmak değil. (Bu okullara ve eğitim sistemine de, yeri geldikçe ayrıca değinmeyi düşünüyorum.) Asıl amacım, çocukların okula gitmeleri için, bugünlerde bazılarıncı, **"Baba Beni Okula Gönder"** (babasız çocuklar ne yapacak, bilemiyorum) kampanyasıyla yapılan benzer çağrılara dikkati çekmektir.

Ben, başını Milliyet Gazetesi'nin çektiği **"Baba Beni Okula Gönder"** kampanyasını yürütenlerin, gerçekten çocukların okula gitmelerini sağlamayı amaçladıklarına inanmıyorum. Bunların, artık kimlik bilincine varan Kürt çocukları için, tıpkı 50'li-60'lı yıllarda olduğu gibi, yeniden bir asimilasyon politikasının amaçlandıklarına inanıyorum. Görünürde, çocukların okuması yönünde atılmış çok haklı ve insani bir adım olarak değerlendirilse de, bu kampanyanın daha çok, Doğu veya Güneydoğu illerinde yürütülmesi, asimilasyon politikasının bir sonucudur. Bu konuda, son zamanlarda resmi ve belli kurumlarca söylenenler ve uygulananlar da bunu doğruluyor. Özellikle de resmi makam ve bürokratların bu yöndeki açıklamaları, bunu apaçık ortaya sermektedir.

Daha kısa bir süre önce, Türk-Milli Eğitim Ba-

**Kürt çocuklarının artık benliklerini unutmayacaklarına ve ona daha da sahip çıkacaklarına inanıyorum. Önemli olan, dilin öğrenilmesi değil; o dille öğrenecekleriniz ve aktaracaklarınızdır. O dili yerinde kullanmanızdır. Bazen, sana zorla öğretilmeye çalışılan bir dille, seni zorlayanlara onların anladıkları dile seslenmek, anlayamadıkları bir dille yazmaktan daha yararlı olur be çocuk!
Ama, kendi anadilini de geliştirmeyi asla unutma!
Kendi anadilimizle eğitim göreceğimiz günler uzak değil çocuklar. Ben görmesem de, yaşamasam da bunu, sizler göreceksiniz!
Ama, mutlaka göreceksiniz!**

yasak ve eylemlerle başlayan ilkokul yaşamı, yatılı okullarda (gerek ilk ve gerekse sonrası yatılı okullarda) iyice pekiştirilir. Kendilerince,

kanı Hüseyin Çelik'in Milliyet Gazetesi'ne verdiği demeç akıllarda olmalı. Çelik, Kürt ve Arap çocuklarının Türkçe bilmeyişlerini, **"has-**

talık" olarak nitelendirecek kadar düşebiliyor. Hem de Kürt kökenli biri olarak bunu söylüyor. **-Zaten, ne çekiyorsa Kürt halkı, bu devşirmelerden dolayı değil midir?**- Bir insanın, kendisine yabancı olan bir dili konuşmaması bir hastalık ise, 45-50 yıldan beri Avrupa'da yaşayan Türklerin büyük bir kesiminin, o ülkenin dilini konuşamayışları da bir **hastalık** olmalıdır. Böyle bir saçmalık olur mu? Yoksa bu, yeni bir bilimsel tez mi? Eh, vallahi böylesi tezleri bulmak da ancak Türkiye büyüklerine özgüdür. Ha, sayın Bakan hastalığın adını söylememiş. Sayın Bakan'a, hastalığın adını soruyorum. Ayrıca, kendi anadili olmasına rağmen, Türkçe'yi düzgün konuşamayanların da hasta olduklarını söyleyebilir mi? Bence bu, daha ağır bir hastalık olmalı. Çünkü, var olan bütün imkanlara ve hiç bir yasağa tabi tutulmamasına rağmen, bir dil düzgün konuşulmuyorsa, (bunu, eğer **"içinde bulunulan koşulların yarattığı engeller"** olarak görmüyorsa Bakan) gerçekten bir hastalık olmalıdır. Yazık!

Bakanın saptadığı bu hastalığı gidermek için, alınan önlemler de çok ilginç. Gerçekten böyle bir politika, ancak Türkiye'ye has olabilir. Neymiş bu? Doğudaki okullarda, çocukların bir an evvel Türkçe öğrenmelerini sağlamak için, bazı branş dersleri kaldırılıp yerlerine, Türk dili ile ilgili ders verilmesi uygun bulunmuş. Korkunç bir ayırım. Türkçe öğrenme uğruna, diğer temel derslerden alıkonma! Öyle ya, Kürt çocukları için en gerekli şey, Türkçe bilmektir(!) Çünkü, yalnız Türkçe bilirse, her şey öğrenilebilir(!) Hangi yaş ve dönemde branş derslerinin öğrenilmesi, öğretilse dahi ne kadar zaman zarfında öğrenilebileceği önemli değil. Türk eğitim politikasına göre, Türkçe dil dersini öğrenmek, her şeyi öğrenmeye yetecek. (Tabi bu durum, doğuda okuyanlar için geçerli)

Bu mudur fırsat eşitliği? Bu mudur okula gitmek? Böyle mi öngörüyor Kopenhag Kriterleri? Böyle mi öngörüyor Uluslararası Çocuk Hakları Beyannameleri, İnsan Hakları belgeleri? Türkiye'nin de imza koyduğu bu beyannamelere göre, her dünya çocuğu gibi, Kürt çocuklarının da, kendi anadillerini öğrenme,

geliştirme ve onunla eğitim görme hakkı vardır. Bu, onların hakkıdır. Fazladan talep ettikleri bir istek değildir. Tıpkı, yabancı ülkelerde yaşamakta olan Türk çocuklarının, kendi anadillerini geliştirme ve öğrenme hakkına sahip oldukları gibi. Hem de **göçmen sıfatıyla!** Bundan da mı ders alınamıyor? Maalesef alınamıyor.

Ders alınamadığını, en son **Eğitim Sen hakkında alınan kapatma kararında da görüyoruz. Suçu neydi Eğitim-Sen'in? Anadilde eğitim hakkını istemektir.** Bu gerekçeyle hakkında dava açıldı ve sonunda, başka suçlar da(!) eklenerek, kapatılma kararı alındı. AB'ye girmeye soyunan Türkiye'nin yüzkarasıdır bu. Türkiye'nin, AB'ye girme uğruna çıkarıldığı uyum yasalarıyla, daha önce uyguladığı utançlardan ders çıkarması beklenirken, 80 yıldan beri özümlediği kirliliklerden arınmanın pek kolay olmadığı anlaşılıyor.

Bir eğitimci olarak JİYAN dergisi aracılığıyla, Eğitim Sen hakkında alınan bu kararı şiddetle kınadığımı belirtmek istiyorum!

Bunlar yetmezmiş gibi, yabancı okullarda yine yabancı öğretmenler tarafından verilen derslerin içeriğine dahi, müdahale etme rezaleline yeltenebiliyor eğitim kurumları. İstanbul Saint. George Avusturya Koleji biyoloji öğretmeni Gerhard Pils, verdiği derste „Kürdistan“ kelimesini kullandığı için, okul idaresi tarafından işten alınıyor. „Kürdistan“ sözcüğünü kullanmanın bedelini yalnız o değil, Avusturyalı eşi de ödüyor, okulla ilişkisine son veriliyor.

Yalnız bunlar mı? Irkçılık o denli kişilerin ruhunu karartmış, o denli içlerini kemirmiş ki, artık içinde „Kürt“, ve „Kürdistan“ kelimesi geçen hayvanların isimlerine dahi tahammül edilemiyor. Bu yüzden, hayvan isimlerini değiştirmeye varan komikliklere bile düşüyor.

Bir çok Kürt basın organlarında duymuş olabileceğiniz gibi, „**Vulpes Vulpes Kurdistanicus**“ adı altında tanınan bir tilki adı, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından değiştirilerek, „**Vulpes Vulpes**“ olarak sözlüklere ve kitaplara geçirilmesi kararlaştırıldı. Aynı şekilde „**Ovis Armeni**“ adını taşıyan bir koyun çeşidinin de adı,

„Ovis Orientalis“ olarak değiştirildi. Bu a-lana yönelik diğer bazı hayvan ve bitkileri de kapsayan isim değişiklikleri düşünülüyor. Bu tahammülsüzlük nereye kadar? Bu kompleks, bu korku niye?

„**Kürdistan, Kürt, Kürtçe**“ sözcüklerini ihtiva eden her kavram, terim ve tümceye tahammül etmeyen, hayır diyen; Türkçe'yi bu kadar önemseyen beyler, bayanlar! Türkçe olmayan isimlerle bezenen otel, motel, pansiyon, lokanta, butik ve benzeri işyerleri için ne düşünüyorsunuz? Yoksa Türkçe, sadece Kürt çocukları için mi gerekli?

20 Nisan tarihli Milliyet Gazetesi'nin „**Önce Türkçe, Sonra Okul**“ başlığı, sadece Kürtler için mi? Milliyet muhabirlerine herhalde teşekkür borçluyuz. Çocuklarımız için, bunca emek veriyorsunuz(!) Türkçe'yi bilmemekle suç işleyen(!) çocuklarımızın suçlarını da, „**Suç onların değil**“ söylemlerinizle hafifletiyorsunuz, yardımcı oluyorsunuz. **O çocukların, bir an önce Türkçe öğrenmekle, suçlarından(!) arınacaklarını, iyi bir Türk milliyetçisi olacaklarını umuyorsunuz değil mi? Eh, pes doğrusu! Uyanın artık!**

Sevgili Milliyet muhabirleri ve basın mensupları, sayın bakanlar ve bürokratlar, sizler çocuklarımızın Türkçe öğrenmeleri için, her türlü çabayı gösterebilirsiniz. Göstereceğinize de

ina-nıyorum. Ama onları, 40-50 yıl önceki gibi, kimliklerinden koparamazsınız! Kültürel değerlerine yabancılaştırılmazsınız! Kürt, artık eski Kürt değil.

Sevgili Kürt çocukları ve aileleri, hepimiz biliyoruz ki, yapılmak istenen bir „**ASİMİLASYON**“, kampanyasıdır. **Ama böyledir diye, bu çocuklarımızın okula gitmelerine karşı çıkmamız anlamına gelmemeli.** Ben, önlerinde başka seçenekleri bulunmayan çocuklarımızın ve ailelerin yine de bu „**Baba Beni Okula Gönder**“ kampanyasından yararlanmalarını ve ken-dilerini geliştirmek için, mutlaka okula gitmelerini öneriyorum. **Çünkü ben, Kürt çocuklarının artık benliklerini unutmayacaklarına ve ona daha da sahip çıkacaklarına inanıyorum. Önemli olan, dilin öğrenilmesi değil; o dille öğrenecekleriniz ve aktaracaklarınızdır. O dili yerinde kullanmanızdır.**

Bazen, sana zorla öğretilmeye çalışılan bir dille, seni zorlayanlara onların anladıkları dile seslenmek, anlayamadıkları bir dille yazmaktan daha yararlı olur be çocuk! Ama, kendi anadilini de geliştirmeyi asla unutma! Kendi anadilimizle eğitim göreceğimiz günler uzak değil çocuklar. Ben görsem de, yaşamasam da bunu, sizler göreceksiniz! Ama, mutlaka göreceksiniz!

SERVAN

*Ez şervan im
Gul û sewda me
Li benda te me
Şoreşgera te me*

*Nav dara welatê xwe me ez
Zêr û zîv e
Li ser sîngê yarê me
Eşq û dilê te me*

*Ez parêzvanê gelê xwe me
Ez ewrê sipê me*

*Li ezmanan gerî me
Ber bi sibê çûme
Li çîyayê welatê xwe gerî me*

*Ez dengê gelê xwe me
Ronakbîrê welatê xwe me
Ez keça Kurda me*

*Ez şervan im, li ser zinarê çîyan im
Bi nav û deng im
Ji bo welatê xwe
Eşq û şeng im*

2004-05-02 Stockholm, Zarife Demir

NEDEN SİYAH!

Adı Bêrivan'dı...

Onunla ilk tanıştığım günlerde ondokuz yaşındaki bu kara kuru kızın, neden hep siyah giyindiğine bir anlam veremiyordum o zamanlar... Zayıf ve çelimsiz vücudu; üzerine giydiği siyah etek ve kollu penyesi içinde cılız bir çocuğu andırıyordu adeta. İri yeşil gözlerinin etrafındaki kırışıklıklar, daha önce çok acılar çektiğinin bir aynası gibiydi. Önceleri kanım kaynamasa da kısa zamanda onun varlığına alıştım. Fen-Edebiyat Fakültesi'nin Edebiyat Bölümü'nde okuyordu. Paylaşımçı ve cana yakın tavırlarıyla kendisini bana ve çevresine kısa zamanda sevdirmişti. Onu tanıdıkça ve sevdikçe, hayatıyla ilgili garip bir merak sarıyordu içimi... Çok fakir olduklarını ve babasının olmadığını defalarca anlatmıştı bize. Zeki ve başarılı bir öğrenci olduğu için iyiliksever bazı Kürt işadamlarından özel burs aldığını da biliyordum ama, parası olduğu halde devamlı kantindeki en ucuz yiyecek olan patates, ekmekten başka birşey yememesi beni düşündürüyordu.

Günler böyle geçip gidiyordu. Ta ki Bêrivan'ın böbrek sancılarının başladığı ve benden yardım istediği güne kadar... Saat sabahın üçüydü ve Bêrivan acılar içerisinde kıvranıyordu. Onu hastaneye götürecek araca kadar taşıyabilmek için elimi beline attığımda, yuvasından aşağı düşmüş, tüyleri henüz çıkmamış kuşlar misali titriyordu kollarımda. O kadar çelimsiz ve hafif bir vücudu vardı ki, o zamanlar bu vücudun bu kadar büyük ve güzel bir yüreği taşıyabileceğini tahmin bile edemezdim.

Hastanede uzun işlemler sonucunda nihayet Bêrivan'a bakacak bir doktor gelmişti. Ama doktor Bêrivan'ın acılarından çok,

sağlık kartesindeki onun hastalıklarıyla ilgili olmayan ilaçlarla ilgileniyordu. Bêrivan'ın kıvranırlarına aldırmandan bu ilaçların hesabını soruyordu. Aklıma bir yanlışlık olmasından başka bir ihtimal gelmiyordu. Tam ben doktora açıklama yapmaya hazırlanırken, Bêrivan'ın acılar içindeki bağırsıyla irkildim; **"annemin"** diyordu, **"annem için yazdırdım!"** Sonra doktor hakaretlere varacak derecede vaazlar vermeye başladı; **"bu karneyi böyle keyfi kullanamazsın, bu sağlık kartesi sadece senin için. Devlet bir sürü para döküyor bunlara. Devletin kurumlarını kendi çıkarlarınıza göre kullanamazsınız!"** dediksen sonra defedercesine bir konuşma tarzıyla; **"şimdi git ve kendini sıcak tut senin hiçbir şeyin yok. Bir daha da karrende böyle ilaçlar görürsem seni şikayet ederim"** dedi ve sonra odadan çıktı. O anda Berivan içinden neler geçiriyordu bilmiyorum ama gözlerinden dökülen yaşlar bir ağıt eşliğinde halaya durmuştu sanki... Çaresiz yurda döndük ve Bêrivan'ı yatağa soktuk, acılar içinde uykuya daldı.

O günden sonra ne ben tek kelime sordum ne de Bêrivan bana bir açıklama yaptı. Ta ki Halepçe Katliamı'nın yıldönümünü protesto etme gününe kadar... Biz Kürt ve demokrat öğrencilerin hiçbiri derse girmedik. Hepimiz siyah giyinip okulun kampüsünde yakalarımızda siyah kurdelelerle sessiz bir eyleme hazırlanıyorduk. Slogan atmadan yüzlerce Kürt öğrenciyle beraber kampüsün içindeki uzun bir alanda volta atıyorduk. İçimizde birkaç provokatör farklı sloganlar atarak bizi ateşlendirmeye çalışıyordu. Ama biz çoğumuz bu olanların planlanmış oyunlar olduğunu bildiğimiz için susarak volta atmaya devam ediyorduk. O anda askerler

aniden üzerimize çullanmaya başladı Herkes bir yerlere kaçmaya çalışıyordu. O arada provokatörlerin oyununa gelen bazı öğrenciler gözaltına alındı. Yurda döndüğümde Bêrivan'ın kaçıp kaçmadığını merak ettiğim için odasının kapısını çalmadan içeri daldım. Bêrivan odasında değildi. Sanırım o da gözaltına alınmıştı. Telaşla aklıma gelen herkesi aradım ama hiçbirisi Bêrivan'ın nerede olduğunu bilmiyordu. Elimiz kolumuz bağlı korkunç üç gün geçirdik. Üçüncü günün sonunda okula yakın bir köylünün evinden bana telefon açtı Bêrivan. Birkaç arkadaşımın birlikte almaya gittik. Köy yakınlarında boş bir arazide perişan halde bulmuşlardı onu. Bêrivan'ı alıp bir arkadaşımızın evine götürdük. Hali perişandı, gözaltında çok işkence yapmışlardı...

Bir ara odada yalnız kaldık. Ve Bêrivan bana sarılarak anlatmaya başladı; 1992'de ailesinden altı kişi öldürülmüştü. Aynı yıl babası da gözaltına alınıp işkenceyle öldürülmüştü. Babasının cesedi üzerine yemin etmişti. Failleri belli oluncaya kadar siyah giyinecekti. Ben bu kara kuru kızın neden hep patates, ekme yediğini ve neden karalara büründüğünü o gün anladım.

Bêrivan aldığı özel burslarla hem kendi hem de ailesinin geçimini sağlıyordu. Sağlık kartesindeki annesine ait ilaçların sebebi de buydu. Bêrivan ondokuz yaşında babasının yerini doldurmaya çalışıyordu.

Hayatımın sonuna kadar belleğimden silinmeyecek bir ekol olarak kalacak Bêrivan.

Ve maalesef Bêrivan hâlâ siyah giymeye devam ediyor olacak...

Sabahın köründe "uyan,, diye bir sesle yataktan fırladı. Vücut tınısının eski haline gelmesini sabırsızlıkla bekledi. Uzun bir süre yatakta dönerek mırıldandı. "Uyan , uyan uyan!,,

Acaba neden uyanmalıydı. Beyni kimi zaman uçsuz bucaksız okyanus dalgalarının gel-gitle-riyle çalkalanıyor, kimi zaman da dünyanın en huzurlu yerindeki dinginliği yaşıyordu.

Uyanmalıydı ama, neden? Hayatın, kendinin, çevresinin ya da sıradanlığın sıradanlığından mı? Şimdiye kadar uyutulduğu ve büyütüldüğü masallardan mı? Karşı cinsin kurduğu, yönettiği, seçtiği, kurguladığı dünyadan mı? Sorular arttıkça içindeki korku, kaygı, ihanete uğramışlık duyguları da güçleniyordu.

Uyanmanın aynı zamanda acı çekmek olduğunun bilincine çok uzun zaman önce varmıştı. Sana dünyalarında mutlu insanlarla "kral çıplak" oyununu oynamanın anlamı neydi? Şimdi arı kovanına çomak sokmak da nereden çıkıyordu? Çomak sokanlar olgunlaşmadan taşlanan mey-veler gibi dallarından zorla koparılmadılar mı? Ölümüne tecrite itilmediler mi? Karar vermenin zamanı gelmişti; ya taşlanacak ya da olgunlaşma adına çürüyecekti.

Tüm bu gel-gitlerle yorgun düşmüşken birden neden uyanması gerektiğinin ayırımına vardı. Uzun zaman önce rest çektiği ve ilişkilerinin bozulduğu, dünyada en çok sevdiği babası, en mutlu gününde onu yalnız bırakmayacak ve onu görmeye gelecekti. Bu farkedişle birlikte tekrar huzura kavuşabilecekti.

Beyninde isyana geçmiş tüm düşüncelerini "Hayata Dönüş Operasyonu" ile tekrar tecrit altına alıp hücrelerine kapatarak yatağına gömüldü.

Uyanan, uyandıran ve uyanmaya çalışan tüm güzel insanlara!

Hêvi

Drama Hewwelatiya Tirk û Alman

Berî hîlbijartina 29ê meha Gulanê li Alman-yayê, Wezirê Hundurî yê Tirkîyê bombeyeke "Turkiş" teqand. Nizanim, A. Kadir Aksu ev beyanatê bo çi û bi çi mebestê da bû û gofî bû, ku "50 hezar însanên me hevweletiyên Alman in" ?!!

Gelo armanca Tirkîyê dîsan pere bû, an tiştekî din? Armanç çi dibê bila bibê, mîna her gav dewleta Tirk vê carê jî hevweletiyên xwe **firo!** Xiyanet bi ummeta Mihemed kir.

Lê belê her çende ummeta Mihemed hînî firotinên hanê û xiyanetên usa bû be jî, bi bîr û bawerîya hinek qurbanên vê yekê, ku nasjonalîst û nijadperestên Tirk in, tawanbarên vê dramayê dewleta Alman e. Ango çu qusûr û xeletî di dewleta xwe da nabînin, sûc û tawanê davêjine ustûye kesên dinê.

Berî çend heftan, seba îşekî piçûk çûme Konsolosa Tirkîyê. Mîna hertim ber derîyê konsolxanê tije bû û piranîya wan jî qurbanên beyanata A. Kadir Aksu bûn.

Yek memûrên parastinê hebû û ew jî mêr bû. Xwest çentê min bi dest qontrol bike, lê belê li ser îtiraza min, nekari vî karî bike. Çentê bona qontrol da bin makîne û bi hêrs car din da destê min.

Salon û ser pêlekanê konsolxanê bi jin û mêr va tije bû.

Herkes qala hevweletiyê dikir, derd û kulên xwe, ku ji ber beyanata Aksu hati bû serê wan, digotin.

Hinekan digot, me xanî kirîye, lê niha banka kefîye pêsîra me, dibêje we sextekarî kirîye.. Divê em karê mal û milk û kredîya xwe carekî din bidîne çêkirinê!

Hinekan digot, em zewicîn û divê em wan karên, ku bi gor hevweletiya Alman çêkirine, disa bi gor hevweletiya Tirkîyê çêbikin!

Hinekan digot, keda me ya 30-40 salan, saya serê dewleta me çû badilhewa, em axirîya emrê xwe da bûne sextekar!

Hinekan digot, dewleta Tirkîyê dît, ku xelk hevweletiya Alman dixwaze û weki berê konsolxaneyan nikarin me bişêlînin, li me ixanet kirin.

Ya here balkêş ew bû, ku min ji jin û mêrekî Kurd bihîst, ku digotin „**Em bi Tirkî baş fehm nakin, hela zimanê dewletê -brokrasî- qet fehm nakin. Ji memûran jî pir difirsin. Hema çi dane li ber me, me jî wan îmze kir.**“

Bi kurtî xelk dîsan hat firotin! û hinek ji wan jî hî-nî firotinê bûne.

Wexta ez ji hevweletiya Tirkîyê derketim, ji min ra jî gotin, „eger bixwazî, dikarî niha bi îmzekî va car dî derbazî hevweletiya Tirkîyê bî.“ Lê belê min qebûl nekir, ji ber ku du hevweleti, ji aliyê dewleta Alman, ji bo xelkê Tirkîyê hêj ne hafîye qebûl kirin.

Bi gor raya min ev mesele, mesela dewleta Tirkîyê ye û divê bi lez ew bi dewleta Alman ra rûnê û vê problemê safî bike. Qet nebe hukûmeta îro ya **musluman** bila xweyî li wan însanan derkeve, guh bide derd û kovanên wan. Konsolxane bila nebin cihê xeracê û xizmetên xwe da humanîst bin. Divê bi Kurdi û zimanên din jî xizmetkirin hebe.

Pirka min a rehmetî ji bo ew kesên ku xwe li ber tiştên neçê kor û ker dikirin, weha digot: **“Kurê min, keça min, xwe tiro-viro neke, tu wî nanê hişk hemî bixwe, qet nebe îstikanek ava sar heq bikî!”**

Ya rastî ew e, ku qurbanên dewleta Tirkîyê divê însiyatîfek damezrînin û gor qanûnên Alman li dû heqên xwe bikevin.

Komelên civakî û sendîqa jî wana tenê nehêlin.

TARİH HER ZAMAN DOĞRUYU SÖYLEMİYOR!!!

Okulda öğrenciyken en sevdiğim derslerden birisi tarih idi. Çünkü böylece bilmediğim ve yaşamadığım bir zaman hakkında bilgi alıyordum. Tabii o zamanlar okuduklarımla gerçekleri yansıttığı konusunda hiç bir tereddüdüm de yoktu. Tarihteki savaşları okuduğum zaman, bilhassa yenilgi aldıklarımızla için için üzülür, eğer zafer kazanmışsak yeniden sevinirdim. Hele İnkılap Tarihi dersinde okuduğularım benim için ayrıca bir gurur kaynağı idi. Çünkü „biz Türkler“ şanlı bir tarihten geliyoruz ve güçlü emperyalist ülkelere karşı bir avuç silahla, yokluklar içinde savaşıp büyük bir zafer kazanarak cumhuriyeti kuruyorduk. Sonuç; Lozan Anlaşması ile bağımsız bir Türkiye idi. -Bunun Kürdistan için tam bir sömürge ve parçalanma olduğunu nereden bilebilirdim? Daha sonra genç cumhuriyeti yıpratmak isteyenler olmuştu. Çıkan çeşitli ayaklanmalarla ülke parçalanmak ve geriye götürülmek isteniyordu. Bu ayaklanmalardan beni en fazla etkileyen **“gerici ve yobazların”** çıkarttıkları ayaklanmalardı. **“Gerici ve yobazların”** çıkarttıkları ayaklanmalar adı altında işlenen isyanlardan birisi de **Şeyh Said İsyanı** idi. Adından da anlaşılacağı gibi bir şeyh idi ve şeriat

tarihimi lanetlediğim hiç aklıma gelmemişti. Yıllar sonra Şeyh Said'in vatansever bir Kürt aydını olduğu ve çıkarılan ayaklanmanın da aslında bir Kürt bağımsızlık isyanı olduğunu öğrendiğimde ne kadar yanlış bilgilerle donatıldığımı anladım. Yalnız bu değil, bir çok olay gerçekte olduğu gibi değil, bilinmesi istenildiği gibi aktarılmıştı. Bilhassa Kürt isyanları bilinçli olarak saptırılmış ya gerici isyanlar, ya da ülkeyi bölmek isteyenlerin çıkarttıkları ayaklanmalar olarak yansıtılmıştı. Türkiye'de eğitim aldığım için benim okuduğum bu tarihin Türk tarihi olduğunu belirtmemem gerek var mı? Yıllarca tarih kitaplarında yer alan Türk Padişahı Yavuz Sultan Selim resminin aslında onun can düşmanı olan Şah İsmail'e ait olduğu gerçeğini düşünürsek yazılan tarihin ne kadar güvenilir olduğu ortaya çıkar. Bunlara bir de yanlış ve çarpıtılmış olaylarla dolu tarih kitapları okuyarak büyütüldüğümüz eklenirse durumun vahameti anlaşılır.

Kişi ve ulusların kendi tarihlerini doğru olarak öğrenmeleri, yaşadıkları zamandaki olayları daha iyi kavramalarını ve anlamalarını sağlar. Yanlış ve düzmece bir tarih, kişilerin olayları doğru tahlil etmesini engeller. Bu durumda

S
O
N
G
Ü
L
A
K
D
A
Ç

Yıllar sonra Şeyh Said'in vatansever bir Kürt aydını olduğu ve çıkarılan ayaklanmanın da aslında bir Kürt bağımsızlık isyanı olduğunu öğrendiğimde ne kadar yanlış bilgilerle donatıldığımı anladım. Yalnız bu değil bir çok olay gerçekte olduğu gibi değil, bilinmesi istenildiği gibi aktarılmıştı. Bilhassa Kürt isyanları bilinçli olarak saptırılmış ya gerici isyanlar, yada ülkeyi bölmek isteyenlerin çıkarttıkları ayaklanmalar olarak yansıtılmıştı.

in için ayaklanmıştı. Benim bunu anlamam mümkün değildi ve bu gibi kişilere lanetler yağırdıyordum. Bunu yaparken aslında kendi

tarihi öğrenmek pek bir işe yaramaz, hatta zararlı bile olabilir. Çünkü yazılan tarih, zamana tanıklık eden ve olan olayları objektif ola-

rak anlatan bir tarih olmayınca, onu öğrenmenin insana pozitif bir katkısı olmaz. Aksine yanlış bilgilerle donanan kişi kendi tarihine yabancılaşır. Oysa ki, ortak bir tarih, toplulukların ulus olmasında önemli bir yer tutar. Ortak bir tarihe sahip olmak manevi yönden birleştirici özellik taşır. Tarihi doğru öğrenmenin önemi ortadayken biz kendi tarihimizi neden yanlış öğreniyoruz? Tüm bunlar bilgi ve belge eksikliğimizden kaynaklanmaktadır. Bu durumda Kürt araştırmacılarına büyük görevler düşüyor. Bizim gençlerimize kendi tarihimizi doğru biçimde öğretmemiz gerekiyor ki bugün olanları daha iyi anlayıp analiz edebilsinler. Yoksa öğretilen yalan yanlış bilgilerle büyüyen gençliğin kendi çocuklarına verebileceği fazla bir şeyi olmaz. Bunun etkileri de sandığımızdan daha yıkıcı olabilir. Yürütülen asimilasyon politikası dahilinde her isyandan sonra yapılan göç ve sürgünlerin etkilerini de buna eklersek, zamanla kendi kimliklerine yabancılaşma tehlikesi daha da artar.

Sonuçta kendi tarihini bilmeyen, kendi ulusunun büyüklerini tanımayan kişiler olarak, ulusal bilinç almadan yetişen insanlarımız çoğalır. Kürt tarihini incelersek bütün bunların bize hiç yabancı olmadığını görürüz. Kendi tarihimiz elimizden alınmaya, değiştirilmeye ve yok edilmeye çalışılmış. Hatta Kürtçe coğrafik yer adları, hayvan adları bile değiştirilmiş ve hâlâ da değiştirilmeye devam edilmektedir. Yaşanan olaylar çarpıtılarak yansıtılmıştır. Bunların yerine kendi çıkarları doğrultusunda bilgiler yerleştirilmiş insanlar bilinçli olarak doğrulardan uzaklaştırılmıştır. Bu sadece Kürtler açısından bir kayıp değil, Türkler açısından da büyük bir kayıptır.

Çünkü bu çarpıtılmış bilgileri alan kişiler yanlış yönlendirilmektedirler ve halklar arasına ekilen nefret tohumları yeşermektedir. Örneğin, Kürtlerin haklı taleplerini her defasında ülkeyi bölmek olarak yansıtan zihniyet kendine benzer zihniyetler üretmekte ve bu da iki halkın arasını açmaktadır. Oysa ki Kürtlerle geçmişte yaşanan olaylar gerçekte olduğu gibi tarih kitaplarında yer alsa idi, bugün geldiğimiz aşamada daha fazla Türk dostumuz olurdu. Tabii gerçekleri bilip de buna gözlerini kapatan ve bugünkü durumdan pay çıkaranları saymıyorum.

DAYIK IM

Ez dayik im, dayik
Ez hawar û hawar im
Gul û mëlêma dilan im
Êş im, şayî me, kêf im
Sevdalîya dilê te yê narîn im

Berbanga sibê me

Hîva ezman im

Ez xezal im

Li ser çiyayê Şengalê

Pez kûvî me

Ez li her devê rê me

Gulên ber şavîlan im
Pepûlen ser gulistanan im
Brfinê ber berfan im

Ez teyrên hêlînan im, bet im

Bilbilên li ser talê gulan im

Ordega neqîşî ya li ser avan im

Ez sevdalîya evina te me

Ez yara dilê te me

Li doza rîya te me

Çira şevên ting û tarî me
Ez deng im, hawar im
Li ber girtîxanan im
Texun im wekî şalûr û bilbil

Piling im,

Pilinga daristan û zozanan im

Li sêrê çiyayen bilind im

Ez sitara ser malbatan im

Ez dayik im, dayik

Dayika qerkeş im, qerkeş.

2004 04 22 Stockolm

Zarife Demir

Güle Güle Nazif

Size bir gün mektup yazacağımı hiç düşünmemiştim. Sanırım siz de buna çok şaşırınız. Hele hele mektubun benden geliyor olması sizi daha da çok şaşırtmıştır.

İnanın bana gazetede sizin resminizi görünce ben de aynı duyguları yaşadım.

Sizi çok daha fazla tanımak isterdim. Ama yine de sizi tanımış olmak, bir dönem birlikte aynı heyecanları paylaşmış olmak beni çok mutlu ediyor.

Belki sizi, bir zamanlar birlikte mücadele ettiğiniz, işkencelerde birlikte direndiğiniz arkadaşlarınız kadar iyi anlatamam. Ancak 80'li yılların sonunda, 20'li yaşlarda, Kürt ulusal mücadelesiyle yeni tanışan ve sizden çok etkilenen bir gencin gözüyle anlatmaya çalışacağım.

Siz herşeyden önce son derece nazik ve aydın tanımlamasını sonuna kadar hak eden bir kişisiniz. Son derece çalışkan, hoş-görülü, ama yerine göre de sert bir miza-cınız vardı. Örnek bir insandınız. Konuşurken yüzünüzde hep bir tebessüm taşırdınız. Ben sizin sert halinize denk gelmediğim halde, sizi hem sever, ama bir o kadar da çekinirdim. Birçok insan gibi ben de konuşmalarınızdan ve politik kimliğinizden etkilenir, size derin bir saygı duyardım.

Hatırlıyor musunuz? Bazen bizleri Deng'de toplar, saatlerce konuşurdunuz. Bazen geceyarılarına kadar süren bu konuşmaları, hepimiz büyük bir ilgiyle, hayranlıkla dinler, söylediklerinizin bir kelimesini bile kaçırmamaya özen gösterirdik. Konuşma yeteneği bu denli iyi olan, insanları kolayca ikna etmeyi bilen, çok az insan tanıdım. Siz de bunlardan birisiniz.

Ben sizinle ilgili cezaevindeki direniş hikayelerini, tıpkı masal kahramanlarını dinler gibi baş-

kalarından duymuştum. İnsan beyninin algılamakta bile zorluk çektiği, işkencelere karşı, direnme savaşınızı dinledim. Bunlardan çok, ama çok etkilenmişim. Ama bir tanesi var ki, yaşadığım sürece sanırım asla unutamayacağım.

12 Eylül faşizminin hakim olduğu dönemlerde, sizi ve sizin gibi düşünen pek çok insanı cezaevlerine atıp, sistemli olarak işkence ediyorlarmış. Yine böylesi günlerden birinde sanırım bu kez size fazla yüklenmişler ve siz fenalaşmışsınız. Öyle bir duruma gelmişsiniz ki, insanları öldürmekten zevk alan, adeta bunu meslek edinen yaratıklar bile, durumdan rahatsız olup sizi hastaneye götürmek zorunda kalmışlar. Parmağınızı kıpırdatacak haliniz bile olmadığı halde, görevlerini gururla yapmanın verdiği şevkle sizi yatağınza kelepçelemişler. Daha sonra sizi ziyarete gelen kızınız Zilan, belki yaşananlara bir anlam verememiş, ama çocuk saflığıyla ve içtenliğiyle, kelepçelere seslenmiş: "**Lütfen babamın bacağına acıtmayın olur mu?**"

Sevgili Zilan, Zilancık, üzülme sakın. Çünkü hiçbir kelepçe, hiçbir işkence, hiçbir kötü söz babanı incitemez artık.

Hani hep derler ya, 'ölüm Ona hiç yakışmadı.' Acaba ölümün yakıştığı birileri var mıdır? Ölümün yüzü hep soğuk ve hüznün dolu değil midir? Ne kadar iyi ya da kötü insan olursa olsun ölüm, geri kalan birilerinin canını hep yakmaz mı? Ama şu kadarını söylemeliyim ki ölüm sizi çok erken buldu. Oysa ki daha ne kadar çok şey vardı yapılacak.

Güle güle **Nazif Abi**, güle güle. Umarım gittiğiniz yerde -buradakinin tersine- size iyi baklarlar.

Yerinizde rahat uyuyun, eğer bu bir bayrak yarışysa, bıraktığınız bayrak emin ellerde.

Yüreği kırık bir kadın

Soğuk bir kış günü bir kalabalık içerisinde sesiz bir fısıltıyla içerde olanlara merhaba diyen soluk yüzlü bir kadın gördüm. Uzun bir süre onun gözelerindeki yorgunluğu ve yüzünün her tarafına yansıyan kederini anlamaya çalıştım. Bu bakışım tam üç yıl sürdü. Ta ki, bir gün kendisi yüzündeki ve gözlerindeki hüznü anlatmaya başlayınca kadar.

Bir gün bana, **“benim hikayemi ne zaman yazacaksın abla?”** dedi. Ben de ona karmaşa içinde geçen hayatını yazmanın çok da kolay olmadığını ve bir hikayeyi yazmayı istemekle yazmanın farklı olduğunu söyledim. Buna rağmen, yaklaşık bir aydır onun hikayesini düşünüyor ve onu en uygun cümlelerle nasıl yazacağıma kafa yoruyorum. Nihayet yüz yüze oturduk. O anlattı ben dinledim. Ruhuna sinen ve yüzüne yansıyan sözcüklerini yan yana getirmeye çalıştım. Ancak böyle acı ve elem dolu hikayeleri yazmak çok ama çok zor.

O, Ararat'ın kızıydı. İsmi mi soruyorsunuz? Ararat demek yetmiyor mu? Ararat'ın yüceliği ulaşılmazlığı, hırçınlığı ve insan üzerindeki etkisi, onun da ruhuna sinmiş gibiydi. Bu nedenle olsa gerek, yaşadığı tüm olumsuzluklara rağmen oldukça direngendi. Her şeye rağmen pes etmeyen ve yaşama karşı acılarına yenik düşmemeye özen gösteren, yeni bir yaşam kurmayı beceren ve mutluluğu, sevgiyi kovalamaktan vazgeçmeyen biriydi.

Acılarını dindirmeye niyetliydi... Kötü kaderine teslim olmak istemiyordu... Yaşamaya kararlıydı.

O, Ararat'lı mavi gözlü sarı saçlı Kürt kadınlarmızdan biriydi. Bu yazıyı yazıp yayınladık diye sana ve bana kızanlar çıkacaktır. Ancak bu hikaye, yalnız senin hikayen değildi. Birçok kadının ortak hikayesiydi. Bu tür hikayeleri yazmak çok zordur. İkimize göre bu hikaye mutlaka yazılmalıydı. Biz de öyle yaptık.

Tecavüz, bir kadının ruhuna ve bedeninin derinliklerine işler. Bedenindeki acıları unutsa bile, ruhundaki acıları istese de bir türlü unutamaz. O da öyleydi. Evlenmesine karşın acılarını bir türlü unutamamıştı. O daha doğar doğmaz, kendini bir karmaşa içinde buldu. Babasını hiç tanımadı. Çünkü kim olduğunu bile bilmiyordu. Çünkü o bir gecelik ilişkinin ürünüydü. Annesi bir Alman'dı. Bu kadın üç aylık hamileyken bir Ararat'lıyla evlenmiş ve onun şehrine taşınmıştı. Daha sonra bir kız kardeşi oldu. Sonra babaları iki kız kardeşiyle birlikte Almanya'dan Ararat'taki köye, babaannesinin yanına gönderir. Ve 16 yaşına kadar orada korkularıyla ve acılarıyla yaşar.

Henüz küçük bir çocukken, kendisinin anlamıyla 6-7 yaşındayken, amcaları tarafından taciz edilen küçük bir çocuk. Önce küçük amcası ve daha sonraki yaşlarda da büyük amcası tarafından tecavüze uğrar. Akli erip yaşadıklarının üzerinde yarattığı buhranı çözünceye kadar bu böyle devam eder.

Bu yaşadıklarını önce büyükannesine daha sonra kız kardeşine anlatır. Önce tecavüz eden amcaları, daha sonra da büyükannesi ve çevresinde olayı bilenler, **“aman bu yaşadıklarını kimseye söyleme. Duyulursa rezil oluruz. Namusumuz, şerefimiz beş paralık olur. Sakın bunları kimseye anlatma”** derler.

Bu ağır yükün altında ezilen küçük kız amcalarına **“Bana yaptıklarınızı herkese anlatırım”** dedikçe amcaları onu, **“o zaman biz de seni öldürürüz”** diye tehdit ederler. Bu genç kadın 16 yaşına kadar bir feodal ortamın ve aç gözlü sapıkların kurbanı olmaya devam eder.

Ta ki, Almanya'daki annesi kızını yanına almaya karar verinceye kadar. O, annesi Alman olmasına rağmen, annesi bir Ararat'lı Kürtle evli olduğu için, hep kendini bir Kürt olarak his-seder. Hiçbir zaman kendini bir

Alman gibi görmez. Almanya'ya geldikten sonra, gerçek babasının, başka biri olduğunu öğrenir. Bu, onun için yeni bir darbe olur. Yaşadıklarını annesine anlatmasına rağmen annesi ona inanmaz. Bunun bir hayal ürünü olduğunu düşünür.

Annesinin, yaşadıklarına inanmaması onda derin yaralar açıyordu. Yaşadığı travmayı atlatmak için, uzun bir süre psikolojik tedavi görür. Bir aralık bu seansların kendisine iyi geldiğini bile hissettiği anlar oldu.

Ararat'lı, daha sonra evlenir ve bir de kızı olur. Şimdi Almanya'da küçük kızıyla yaşamak için direnen milyonlarca yaralı kadından sadece birisidir O. Bu durumda olan tek kadının Ararat'lı olmadığını hepimiz çok iyi biliyoruz. İçin-de yaşadığımız dünyada Ber-del evlilikleri, koca dayağı, ak-raba tecavüzü ile gelen bir çok kadın var maalesef. Bir çoğu da bu olumsuzluklar içinde yaşamaya çalışıyor.

Ve Ararat'lı, sevgiyle bağlandı ve güvendiği eşinden de bir darbe alır.

Güvendiği, onu içinde bulunduğu durumdan koruyup-kollayacağını sandığı, ağız laf yapan, kendisine güzel sözler söyleyen ve güven veren, o koruyucu melek sandığı, çocuğunun babası olan, hayat arkadaşından da bir darbe alır. Ararat'lı ve onun gibiler aldatılıyor. Erkekler tarafından acımasızca kullanılıyorlar.

Eşi olacak kişi, Türkiye'den gelip, Almanya'da yaşamaya aday erkeklerden sadece biri. Memlekette bıraktığı çocuklarını ve eşini, nasıl getireyim diye düşünürken Ararat'lıyla tanışır. Birbirlerinden hoşlanırlar. Ararat'lı kendisine verdiği güvenden dolayı

yaşadıklarının tümünü, tanıştığı ve güvendiği bu kişiye anlatır. Bu kişi eski eşini sevmediğini, ondan ayrılmak istediğini, ancak çocuklarını yayına getirmek istediğinden sürekli sözeder. Ve beraber yaşamaya başlarlar. Bu beraberlikten güzel mi güzel bir çocuk dünyaya gelir. Bu mutlulukları sadece üç yıl sürer. Kocasını üç yılın sonunda eski eşini ve çocuklarını Almanya'ya getirir.

O, kendisine anlatılanların hiçbirinin doğru olmadığını ve aldatıldığını öğrenir.

Oysa ilk aşk dönemlerinde sevdiği erkek, kocam dediği kişi ne kadar da sevecendi. Ararat, aslında çok şey istemiyordu. Çocuğunun kendisi gibi olmasını istemiyordu. Huzur ve güven içinde olmak istiyordu. Ama beraber yaşadığı kişi hem onu, hem de memlekette yaşayan eşini ve çocuklarını kandırıyordu. Avrupa'da yaşama uğruna yıkılan onca yuva, aşklar, hayaller, umutlar gibi...

Bu mudur insan sevmenin ve onu korumanın felsefesi? Ayrıca uykusu gelene tatlı bir ninni gibi değil mi yazılanlar?

Bizim, Ararat ve onun durumundaki kadınları anlayabilmemiz için, bunları yaşamamız mı gerekir? Kadınlarımızın önündeki zorlukları yeterince tartışmadık.

Tartışmaya açanları da susturduk. Bu yüzden kadınlarımızın çektiği acılar giderek katmerleşiyor.

Ararat, içine düştüğü kördüğümünden bir türlü çıkamıyor. Yaşadıkları onu boğuyor-du. Kapı perdesinin aralığından sızan iki keskin güneş ışığı Ararat'a acı veriyordu. Kalkıp perdeyi kapatacak gücü bile bulamıyordu kendinde. Hızlı hızlı çarpan kalbi, yerine getirilememiş istemler nedeniyle çatlayacak

Yorgundu ve yorgunluğu yüreğinde saklıydı. Gelecekte başına neler gelebileceğini düşündü ve bir kez daha zor olanı seçti. Küçük kızıyla yeni bulutsuz günlere doğru yol aldı.

gibiydi.

Huzuru ve onu seven kişiyi özlüyordu. Ama bugünkü kendisine acılar veren erkeğini değil, sevecen, inceliğiyle, aşılmaz olan-ları ona unutturan o nazik erkeğini öz-lüyordu. Kızının dünyaya geldiği aydınlık evde, neşe içinde kahvaltılık masasına o-turan kocasını özlüyordu. Onunla, sinemalara, gezilere, toplantılara giden onu incitmemeye özen gösteren, kendi-sine hayranlık besleyen her zaman ona öncelik tanıyan o beyi özlüyordu. Artık uzaklarda kalan kendi dünyasına ait kah-kaha, sevecen insan gürlüğü, melodik konuşmalar, sesler, tanıdık insan ve ye-meklerin kokusu onu boğuyordu.

İçinde kopan fırtınada kendisini arıyordu. Sanki, çocukken ve şu anda yaşadıklarını unutmak istiyordu. Gözünün önündeki görüntüleri benliğinden silmek istiyordu. Ama bunu bir türlü başaramıyordu. Dönüp duran güneş lekeleri açılmak istemeyen gözkapaklarından sızılmaktaydı. Dört bir taraftan yönelen acı çeken sitemkâr gözler.

Bir zamanlar onun acılarını dindirmeye söz veren kişiye ürküntüyle bakıyordu. Uzaklıkların, açık havada geçirilen gecelerin, ağır, nemli toprak kokusunun kuşattığı Ararat'ın ses tonu, iki önemli işin arasına sıkıştırılmış gibi aceleliydi. Ve söylenenler artık onu ikna etmiyordu. Yaşadıkları, çocukluk acıları, şimdi yaşadığı acılardan daha ağır gelmişti ona.

Ararat'lı bir an içindeki sesle konuşmaya başladı. Artık çektiği acılar, onda huzur bırakmamıştı. Bir anda irkildi ve **"bu böyle gitmez, böyle yaşayamam, benim hayatım böyle olmamalı, kendime çeki düzen vermeliyim..."** dedi.

Yorgundu ve yorgunluğu yüreğin ta derinliklerinde saklıydı. Gelecekte başına neler gelebileceğinden habersiz, bir kez daha zor olanı seçti.

Küçük kıızıyla yeni bulutsuz günlere doğru

Duaya Evinê

Ya serê sibê
Bîna kulilkê teze vebûyî
Û tema avya şebeqê te tê,
Nav mêrg-çîmanê batînî da xweş
Xulîn in kaniyê avliheyatê...

Evîn im, evîn, evîn şîrin e
Hespa miraza wê hîvya min e.

... Ax çiqas xweş e ev dinya ronik,
Lê çiqas hesîn û hisret hene.
Îlahî wextê tu zanî cîkî
Du çavên nazik, hemêzeke germ
Wur hîvya te ne...

Dua kalkê min, rema inka min,
Oxira te be,
Dara miraza li nav cîhanê
Per vede bira û timê hebe,
Ku huba paqij,
Evîntiya zela,
Dila kême nebe.

Huba esil bira bixemilîne
Ruhê her kesî,
Ku ser jîyanê nebîne xubar
Kîn û dexesî...

Hub-kulilkê reng, tek li firînê da
Bask lê zor dibin,
Hingivê şîrin
Eger ji buzza kulilka nîne
Şîrnayî qelp e,
Ava kanyê ye,
Eger ji dilê çiyê naxulxule
Şêlû ye, telp e...

Ya serê sibê,
Bîna kulilkê teze vebûyî,
Û tama avya şebeqê te tê,
Nav mêrg-çîmanê hisreta min da
Gav dide hespê minî evîntiyê...

Evîntî bext e,
Tu jî evîn be ya serê sibê...

Eskerê Boyîk

İZLENİMİLE

D
E
R
Y
A

Farklılık; insanların sıradanlığı yok etmek ve orijinalleşmek adına peşinden koştuğu yaşamda önem verilen bir kavramdır.

Almanya'ya ilk geldiğimde, bana sıkça sorulan sorulardan biri, "**Buraları nasıl buldun?**", idi. Yanıtım çok basitti; "**farklı ve düzenli.**" Gerçekten de burada yetişen veya burayı vatan bilmek zorunda kalanlardaki anlayış ve yaklaşımlar, geldiğim yerden oldukça farklıydı. Beslenme, misafirlik, günlük yaşam alışkanlıklarından tutun da, yaşama bakış açısı, hedefler, amaçlar vs.

Yaşamak zorunda kaldığı topluma uyum sağlamak adına insanlar değişmek zorunda kalmışlar. Değişimin her zaman iyiye doğru olmasını ve beraberinde gelişimi de getirmesini isterken ve bu konuda katı bir tutum sergilerken bakış açımı değiştirmemde çok etkili olan birisinin sözünü sizlerle de paylaşmak isterim. "**Değişim her zaman iyiye doğru olmaz, insanları gerileten değişimler de söz konusudur.**" Farkettiğim şey ise buradaki değerlerde değişim ibresinin maalesef negatif yönde olmasıydı.

Sıkça duyduğum birşey de, "**Buralarda kısır bir döngü söz konusu, istesen de bunun dışına çıkamıyorsun.**" Bu sözlerin samimiyetinin sorgulanması gerektiğine inanandanım. Kapitalist olan tüm toplumlarda bu tür sünü ortamlar ve değerler yaratılmakta. Ama insanların gönüllü olarak bu deli gömleğini giydiklerini ve kendi döngülerini kendilerinin yarattıklarını düşünüyorum. Tüm zorluklarına rağmen savunduğu değerler doğrultusunda güzel bir dünya kurabilmiş ve bu

noktada çabalayan insanlarla tanışmış olmam, herşeyin insanın kendisinde başladığı ve bittiği düşüncesini güçlendirmekte.

Hazır farklılıklardan bahsetmişken; ben, lehçeler farklı olan iki insanın yarattığı bir dünyada şekillenmiş biriyim. Genel olarak anlayışları, değerleri, yaklaşımları... farklı olan bu iki insan sayesinde her iki toplumu da tanıma ve anlama şansını buldum. Bu durum bana çok şey kazandırdı, ancak değerini ve ihtiyacını özellikle Avusturya Kitap Fuarı'nda hissettiğim, bir eksiklik de yarattı. Kürtçe'nin hiçbir lehçesini doğru düzgün anlayamıyor, yazamıyor ve okuyamıyordum. Sizlerin de haberdar olduğunuz ve belki de katıldığı fuarda, iletişim dili olarak genellikle Kurmanci lehçesi kullanılması ben de bir ihtiyacı doğurdu. Fuarın benim açımdan kazanım olarak gördüğüm iki noktası var; sahip olduğum her iki lehçeyi de hakkını vererek öğrenebilmek ve bunların gelişimine ufak bir katkı da olsa sağlayabilmek.

Burada yaşayan insanlara dilimi ve kalemimi frenlemeden söylemek istediğim bir nokta daha var:

Demokrasi ve özgürlüklerin olduğu bir ülkede yaşıyorken hâlâ kendi ailesi içerisinde anadillerini yaygınlaştıramamaları, onu unuttulan değil, korunan bir dil olarak değerlendirilememeleri çok büyük bir eksiklik.

Ayrıca, hatırlatmaktan çekinmediğim bir nokta da "**Çuvaldız**" olayının her zaman anımsanmasının insanları daha sonra sıkıntıda bırakmayacağıdır.

Saygı ve sevgilerimle!

Wan çima nivîsand, min çawa

Vê serê sibê vexta heşyar bûm û paca oda xwe vekirim, pîyên xwe paşva neçûm êdî. Wekî mixkirî li ber sekinîm û hewayê temaşê kirim. Ji serê biharê heta vê meha hezîrana roj liberkinbûnê, hewayek wisa vekirî, rohnî, temîz, nerm, pur û bakîr hê nedîtibûm, ji ber ku...

Tavê zû da avêtibû. Li ser asîmana gewre hêşîna geş, ne bihustek ewr hebû, ne jî bi qasî dûmana çixareyek mij... Ne pelê darek dileqîya li jêr, ne çivîkek difirîya li jor... Ne hisa însanek li dorber; ne dengê metro, erebeyan li hawirdor..

Dinya yanê di aramîyek wisa da ku, bi destê meriv nediket!

Tam jî ev dema li ser sandaliyek rûniştî, firkirina qedehek çay bûm, rehet rehet.. Eger ku ji ew kar û barên li benda xwe û ji ew daxwaza hevalan nebûma!...

Hevalan nivîsar dixwestin dîsa. Mala wan ava, ya haziran jî, çar rûpelên sax vê car. '4 rûpel nivîsar' ku mena wê, hewcebûna hê çend çend rojên ekstrayî bûm ji bo xwe. Ji bo serrastkirina kil û kêmasiyên xwe, ji bo bêjîngkirina hûre girên xwe.

Eza **Qulpî** ji bo ku şoventî nekim! Rast û xelefîyan li hev nexim! Qulpîfîya xwe ji bîr kim! Li hinek peyvik-biwêjên xwe yê herêmî, li hinek wan mîratên bav-kalanên xwe asê nebim.

Ji bo ku ewan nekim, divê bikevim nav "Kuncê zmên"ên **berrêz** M. E. Bozarlanê devok **Licî**. Ka binihêrim şairên me yê nemir, Ehmedê **Xani**; Herîrî yê **Hekarîyî**; Melayê **Cizîrî**; Melayê **Bateyî**; Evdirrehmanê **Axtepeyî** hwd. yan, di klasîkên xwe da wan bi kar anîne, yan na?

Ka çika ew di stranên me yê folklorîk da; çîrok, meselokan hatine şixulandin, yan na?

Ka gelo di "Ferhenga Îzolfî"yê **Dersîmî** da; di "Sözlüka Zanayê **Farqînî**" da cî girtine, yan na?

Û de bi wê meşa kero nemir, **heya-heta** bi wan lêkolînan ez nivîsarek bixemilînim, ne cejn bimînim, ne dawet.. Ne tenê tirîn-firên-tirana vê kovara sê mehîn, yê şes mehînan jî birevînim. Heval helbûkî ecele dikin, zû binîvîsînî dixwazin ji me.. Haya xwe ji me û wanan çi?...

Heval îllah ve billah bixwazin, lê ez hê bi wan fikiran mijûl im. Ma **gelo** dibêjim, wexta me dest bi nivisarên Kurdî kirin, bêyî wan îmkanetan me çisa dikirin? Ferhengên Îzolfî yan, Sözlükên Farqînî yan li ku bûn, di wan çaxên me da? Bi ew çend kil û kêmasiyên xwe, bi çi cesaretê, me xwe dabû ber ev karê rizikoyî, zehmetkêş? Ji bo kes tenezzul nekin, nexwînin?

Ev çi fenomen e ku niha, hevalên redaksiyonê xeberek pîroz rabeî me dikin. **'Teleba nivîsarên Kurdî, ji nivîsarên Tirkî zêdetir bûne'** dibêjin ji me ra, bi reqem û bawerî.

Me gelo çî kir, çawa kirin ku, teleba nivîsarên Kurdî di kovara xwe da hildan jorê?

Ev xeber xewn e ji bo me, moral? Mizgîn e, dîyarî? Yan ku ev xelata xwendevanên jin in, bi hîsê Kurdevarî?

Çima lê bi vê xeberê, li ser navê hevalan ew çend kêfxweş bûm, çima lê li ser navê xwe ev qas mehzûn, xemgîn..? Û ev kêfxweşî, huzun û xemgînî ji ber çî, çima bi hev ra? Çawa şirovebikim ev yekê?

Lê hemin mijara me xwe gihand ser van hîsên beşerî, xwendevanên xwe piçek jî ber bi

wan bikşînin, çêtir nabe?... Hazir ku wan teleba nivîsên Kurdî zêde kirine...

Her kulfet, her nîmet çîrokek xwe heyî xwendevanên hêja; hûn jî pê dizanin. Lê nizamim, hûn sedem û şertên derketina wan jinên me yên nivîskar jî zanin, yan na?

Hûn zanin ku Komjin (Yekîfîya Jinên Kurd), kîngê-**kengî**, jî sedemên çî pirs, çî meqsedan ava bûyî?

Hûn zanin gelo, ev "Jîyan" a kovara Komjine, jî kîngê vir da dest bi çapkirina xwe kirî; çawa berxwedayî, çawa xwe anîye wan rojan?

Hûn zanin ka gelo nava me jinan da serê bikurdinivîsandinê kê ewil kişandiye? Navê **Senem Macîde Çamlîbel** ku endamek Komjinê ye, tiştêk bîne bîra we?. Hûn zanin ku cara yekemîn, bi awê Kurdperverek rîya evî karî wê li me vekiriye? Eger ku xelet û neheqî nekim û ku bi qasî pê dizanim yanê. Ji ber ku zanim wê, hê di sala 1986-7-an da dest bi ev yekê kiriye. Çawa, çima û jî çî sedeman ku bipirsin, kerema xwe ra xwendevanên hêja, benda jêrîn bixwînin:

Wext û zemanek ango di Çileyaya sala 1986-an da, nezi 30 jinên Kurd (ku jî sala 1979-an vir da di vê xebatê da ne) li Kolna Almanyê dicivin. Di wê civinê da, "Komîta amadekirina Komjin"ê pêk fînin. Bi xebat, seminer û her teşîf çalakîyên xwe, hevkar û sempatîzanan ber bi xwe dikşînin. Navberê da digihîjin hedefa xwe ya niha û "Yekîfîya Jinên Kurdistanê li Almanyaya Federal û Berlîna Rojava" saz dikin. Bi tuzuk û programa xwe, qeyda resmîyetê li xwe dixin. Ji bo xwe bidin nasin, bi navê "Jinên Kurdistan" pirtûk/belavok 96 rûpel amade dikin..

Senem Çamlîbel jî bo ewê, beşa Tirkî amade dike ewil. Lê jî nizanbûna hinek terîmen siyasî û hwd. bi alîkarîya mêrê xwe Ehmed, beşa Tirkîya ku wê nivîsandîye vedigerîne Kurdî. Ev pirtûk-belavok bi vî awayî bi Kurdî-Tirkî û Almanî tê afirandin. Ev yek jî bo Senemê tecruba ewlî e. Karê vegerandin ango..

Di pêvajoya xebatên xwe da, ji bo Komjinê kovarek derxistin jî ser peşniyara Senemê pêk tê. Û Jîyan jî bi vî awayî dertê meydanê, jî wê rojê heta iro...

Dîsa **Senem**, di sala 1989-an da, li bajarê ku lê diji, dikeve radyoyê jî. Di radyoyê da heftê çend saet li ser beşa Kurdî dixebite. Di nav ew 5 salên xwe radyoyê da, hînî roportajan dibe. Wan jî zimanên bîyanî, vedigerîne Kurdî. Û ku li nik roportajên xwe, jî sala 1992 heyani sala 1998-an, di Jîyanê da bînavber dinivîsine. ..Û jî xeynî wê çend jinên dî jî dinivîsinin êdî di Jîyanê da, bi Kurdî ango...

Xwendevanên hêja,

Senem ku, di warê nivîsandina Kurdî da pêşeng bû, yên li dû wê dihatin kî bûn gelo?

Ez ev yek jî ji xwe ra bûm meraq û bi saya hevalan, di hejmarên Jîyanê da li rêza wan nihêrtim: **Bêrivan Şahin, D. Gulê, Zerîn Tek, Necla Akel** li gorî tarîxa nivîsarên evha derketin pêş me. Spaskirin hatim jî dilê xwe ji wan ra. Ji ber ku, her kî, kîjan jinên me pênuşa xwe di rîya Kurdî da leqandibe, qedre xwe bilindim, di nezera xwe da. Zanim çimki ev kar jî bo me jinan çî loqek çefîn e. Kes jî me ku profesyonelên ev yekê nînin. Ji qeyd û mercen wê bê hay in.. Le jî bo ku di çarçeva netewî da li vê yekê dinihêrin, xwe jî zehmetên wê paş va nakşînin. Li zor û mor nanihêrin û dinivîsinin qenebe!

Di nav wan navên jorin da meraq dikim, gelo kîjan xwendevanên me, jî kurteçîroka **Zerîn Tek hevala me** haya xwe bûyî? Kî jî wan bihîstî ku ev hevala me, bi kurteçîroka xwe "Ehmedê Muxrê", beşdarî "**Leca 20 saliya Roja Nû**" dibe û bi qeweta qelesa xwe **xelata yekemîn** jî distîne. Û ev Zerîn Tek, di qadroya Jîyanê da, qelemek daîm e. Û di nivîsarên wê ez heyrana tesbît û cesareta wê yên civakî me. "Ehmedê Muxrê" loma ew qas sade û raste rast hatîye nivîsandin. Wexta nivîsarên Zerînê dixwinim, çima zêdetir nanivîsîne bi ber dikevîm.. Ez bawer im çimkî, eger Zerîn xwe bide nivîsandinê; çîrok-bîranîn

hwd. yan binivîsîne ew ê pîrr nivîsarek xurt derxîne ji xwe.

Ji ber evê ye ku, li ser navê hevalan ji teleba zêdebûna xwendevan û nivîsên Kurdî ra ew qas kêfxweş bûm.

♀♀♀

Ji alî xwe da lê mehzûn, xemgîn bûm, belê! Ji ber ku, nivîsandina mina bi Kurdî bûyereke dramatik dihevîne di xwe da. Û bi dîtina min çîrokek balkêş e jî. Loma dixwazim periyodek wê bidim ber çavên xwendevanan:

Orta Tebaxa sala 1990-an, ev bûyer hatibûm serê xwe. Haydê bûyereke "dêyîfî" bêjim jê ra. Hezima xwe zor, kişandina xwe zor... Û ev yek li malxeraba xerîbîyê hîntir jî zor.. Li hembera ewê ne dikaribûm li televîzyon binihêrim; ne rojname bixwînim; ne bixwum, vexwum, ne razê, ne rabim. Nizanibûm çî digotim, çî dibîhîstim.. Tek tiştê ku ji destê xwe dihatim girîn û sitrîn bûm ji xwe ra. Di oda xwe da bi tenê, vahed.. Ew bûm karê xwe. Digirîyam, disitirîm; disitirîm û digirîyam. Naym bîra xwe ku êdî çend heyamê xwe bi wî sazî derbas kirim...

Lê şevê.. nivî heşyar, nivî xewn da wekî.. li ber tabûteke bûm, li ber serê ew kesê ku tê da bi awaz û qêrînek herî bilind dilûrîyam û digirîyam li ser. Wexta bi dengê xwe hisîyam, strîna ku digotim wûşe wûşe di bîra xwe da, li ser zimanê xwe, awaza xwe di guhê da bûm hêna. Ji nav cîyan hilpetikim. Nivî tarîyê da tey-pa bi qasê hildam û ber bi metbexê baz-dam. Li wê der, bi awê ku Tirk dibêjin mîna makînalî tûfek, bi ew awazê qasêta xwe tijî bûm. Saet çend-ne çend nizanbûm. Li cîyek rûniştim û bi dengê nizim heyani şefeqê ewê guhdar kirim. Çendî çend caran nizanîm.. Lê zanîm ku ev stran **bû sebaba nivîsandina min a bi Kurdî.**

Û êdî li ser navê strîna û lûrîna çî hatim ber devê xwe, wan nivîsandim. Ji cêb û bêrîkên xwe qelem û kaxez kêm nekirim êdî. Hinî nivîsandinê Kurdî bûm bi vî awayî. Çî nivîsandim navêtim êdî. Hemîyan di torbên naylonan da

parêstim. Kaxez nebûma, li ser bilêtên metroyan, li kêlekên rojnaman, li ser peçetên kaxez, çî biketima ber dest bêsekin dinivîsandim. Di navberê da, torbe li ser torbe tije bûn di oda xwe da. Roj hat, wan bavêjim ji dil nehatim; ji weşartin ra jî qul û quncik têr nehatim. Sonî-dawîya xwe nedihatim çimkî!

Çî qas zeman şûnda nayê bîr. Ji bo ji wê bêpergalîyê xelas bibim, ketim nava wan rojek. Lê ji heq derneketim êdî. Ji bo tesnîfkirîna wan defterek girtim. Defter-qelem têra xwe nekirim vê car. Wan li ser ordînator (kompîtur)ê bicîkirin hatim bîra xwe. Bi vî awayî hinî ordînatorê bûm, ji alî nivîsandinê be jî tenê.

Dîtîm ku ordînator rûpel jî sed; sed û pencî; du sedanan dibûhurin, ewan di pirtûkek ta civandin hatim bîra xwe. Fikra xwe ji malxwe ra vekirim. "Tê baş bikî!" got wî jî. Li çare gerîyam. Enstîtuya Kurdî ya Parîsê xwe da ber. Dîsketa xwest ji min. Dîsketa ku min bir lê, li ser kompîtura wan venebû. Dostê me **Salih Yillik**, mexeze mexeze gerand ewê. Hêna li ser yekî hat vekirin. Li buroyê ew kişand ser ya xwe, bi awê serobinbûyî. Bi rojan çûm hatim vê derê. Lê Enstîtû jî karê xwe pîrr bû, û tenê 2 hev kompîtura xwe hebûn ku, yek ji wan tehsîsa min kiribûn. Ji wê înhîsarê nerehet bûm. Ji bo nebim astenga kar û barê wan, ji Salih dîsketa xwe xwestim. Gelek ber ewê ket camêr. Eger mimkun be, rojên yekşemîyan karê xwe bidomînin xwest ji min, dîsa li Enstîtuyê. Ji evê ra hîç heqê nînbûm. Ji feraset û nezaketa wî ra gelek spas kirim û dîsketa xwe hildam ve gerîyam malê..

Birayek me li cem me bû, piştî çend rojên din. Berpîrsîyarê weşanên hêza xwe, him jî. Ji ewî ra nîyeta pirtûkê -ku ji xwe zanibû- vekirim dîsa. Pîrsî çend rûpel in. Ji 2 sed zêdetir ku gotim, ecêbî ma. "Ûûû abla" got, "pirtûkên filan abê jî di wê hecmê da nînin. **Kes pirtûkên Kurdî naxwîne, nasfîne!**" Bersivî dam, "bira can" gotim jê ra, "ez ne ew birêz abêyê te navdar im. Ev birêz di salek da dikare deh pirtûka derxîne. Ez di emirê xwe da nikarim

yeke din. Ev nivîsên min şêwa(terz) xwe cuda ne. Eger **5 kes ji bixwînin**, ez ê wan dîsa çap-bikim!" Bira, li ser evê dengê xwe nekir. Min jî êdî di nav wî û xwe da niqta dawîn xist li wê meselê. Lê Xwedê zane pîrr pîrr jî kesirîm. Bi rojan, bi rojan girîyam li ser evê, paşê paşê... Evî birayê me ku wî bi xwe, ez teşwîqê nivîsandin(bi Tirkî)ê kiribûm. Niha wî bi xwe, derî li berhemên min digirt. Hê wan nexwendibû lê, zanibû ku **şaheser** nînin belkî. Mesele ev bû belkî. Bi çapkirina nivîsên min, dibû ku weşanxana wan, ji çapa xwe biketa! Heqê xwe hebûn! Heqê xwe hebûn moralên me jinan, me dêyan bikin sifir, sifir...

Ew heqê xwe hebûn, qey ez tunebûm? Destliserhev, ji çarenûsa xwe ra îfeat jî qarekterê xwe nînbûm. Lê li xerîbîyê bûm. Di warê çapkirinê da kesî nasnedikirim, taqeta xwe jî nînbûm ji kesî ra ev pîrsa xwe vekim. Bi meh û bi mehan ji sedem evê çî hêsrên barandim...!

Lê rojekî, qîzwxanga min, behsa hevaleyê xwe ya wan îşan kir ji min ra. Li ser vê mesela min fikira wê pîrsibû. Jinika camêr, ku endama Partîya Kominîsta Tirkîyê bû, "ji her awayî alîkarî ra hazir im" gotibû ji ya me ra. Min jî wê nasdikir lê, ji çapgerîya wê bêxeber bûm.

Kompîtura wê Makîntoş bû, wekî ku min dixwest. Disketa xwe birim mala wê, vê car. Ewê ji min ra vekir. Lê dîsa bi awê serobino. Hinek teknîka makîna xwe hînî min kir. Mizanpaj filan bêvan. Lê dîsa bi têra xwe ecemî bûm. Carina karê xwe pîrr di rê da dibirim; carina nivîsan ji binî wînda dikirim. Vê car li ser evan digirîyam, digirîyam. Xwedêgiravî di karê serrastkirinê da bûm, lê ji girî nivîsarên xwe nedidîtim. Ev têr nekirim. Nêzî xelasbûnê û hazir li ber çapkirinê, makîna wê terebe kirim. Êh girîyên min û evê jî bidin ber çav, xwendevanên hêja. Bêsiûdî ev qas jî dibû?!.

Dirêj nekim. Piştî çend zemanên din, dîsa bi saya vê xanimê, weşanxaneyek dîtim ji xwe ra. Ortaxek xwe, ew jî Kominîst û Ermenîyek Tirkîyê bû. Mehek sax, ez li ser kompîtorek da xebitandin. Bi her neqla dîsketan, ji wê makînê vê makîne, mîzanpaj taromar dibûn. Ji ber

evê moral da min, di nav tonek îş-emelên xwe da, gavê saet bi min mijûl bû û dawîya dawîn bi xelet-meletên xwe, ev **pirtûka mina bi Kurdî, bi şêwa xwe taybet û yekemîn**, derket holê.

Piştî belavbûna xwe û hate xwendin, ji xeynî telefonên ji xwe ra hatim, di hinek rojname û kovaran da û bi awê name 7 kesan, hîs û rayên xwe gotin li ser. Yanê hejmara xwendevanan li ser texmîna 5-ên xwe ketibûm.

Xwedîyê weşanxanê, hazir pere nexwestibû ji min. Deynê xwe li çar reqşitan girêdabû. Û hê di sala xwe da, xwe ji ewê jî xelaskiribûm..

Li ser ev pirtûkê, bi qasî êşa xwe orjînal, hêsrên xwe heme. Ji ber jî, ji bo min cîye xwe taybet e. Sedem ji ev bîranîn e ku, teleba xwendevanan bi awê huzun di dilê xwe da rûniştim... Wexta min ewê derxistim pîyasê, wekî ku sûc kiribûm. Ew çend şermî dihesibî ku min xwe... Lê îro??

♀♀♀

Du sal piştî wê pirtûkê, di rojnameyek hefteyî da cara ewilîn nivîsarek bi Kurdî nivîsandim. Hevalê redaksiyonê, heval ecibandine ku goş, êdî min dawîya nivîsandina xwe Tirkî anî. Îro, deh salên xwe me ku, bi zimanê xwe dinivîsinim. Û nemirim ez ê tim bi evê binivîsinim.

Beîya qedandinê ji bîr nekim evî jî bikim bîra xwendevanên xwe.

Ji ya min du sal şûnda, **Fatma Bozarlan** pirtûka xwe helbestan weşand. Bi navê "**Derdname**". Ev xwîşka me ya bêemir, ku gelek mixabin niha nav me da nîne, li hember pîrr dereng hînbûna xwendin-nivîsandina xwe, şîran jî nivîsandîye, wênan jî çêkirîye... Lê çî heyf ku ji yê mayîn ra temen têr nekirîye...

Bi wî awayî çend sal berê, pirtûka xwe ya duhemîn jî afirandim. Çî heye ku, ji evê êdî şerm nekirim. Kesî ez îkaz nekirim vê car. Pirtûkên Kurdî naçin negotin. Ev li alîkî, ser da ew birayê ku xwe nedabû ber ya min a ewilîn, di evê da zehmetê serastkirinê pîrr kişand. Û ew jî zane ku jê pîrr hizdikim!

Rojda'nın Kaleminden**Kuzey Kürdistan'dan Dikkate Değer Haberler:
Kadın Çalışmaları ve TC'nin "Bölücü Hayvanları"**

Sizlerle paylaşmak için basıp ayırdığım bir kaç haber vardı. Esasen, Kuzey Kürdistan ile ilgili ilginç bir haberin ya www'da, ya gazetelerde olmadığı güne pek rastlamıyorum. Çoğunluk bir sıkıntı, üzüntü düşüyor üstüme: Bir haber: "Korucular...." Neyi kimi korurlar? Bir başkası, "Köye Dönüş Projesi" çalışıyormuş... da malları, mülklerine el konulmuş yerinden uğratılan köylünün valiliklere dilekçe vermesi gerekiyormuş. Hiç haber yoksa yeni bir namus cinayeti okurum.

İlginç ve sevineceğimiz haberler de oluyor bazen: Kısa bir süre önce, genç Amerikalı kadın direktör Danielle Lurie'nin Diyarbakır Kadın Merkezi, KA-MER'in de katkısı ile yaptığı, gerçek bir namus cinayetini anlatan kısa metrajlı filmi, "In The Morning-Sabahleyin" çeşitli ödüller alıyor uluslararası film festivallerinde. Namus cinayetlerine karşı ilgi uluslararası platformlarda artarken ve artmasına rağmen, TC Devleti pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da derinleşen bir sessizliğe gömülmüş durumda. Buna rağmen, bu konu ile ilgili özellikle Diyarbakır'dan güzel haberler alıyoruz:

"Diyarbakır'da Bir Kardelen.... Diyarbakır Kardelen Kadın Evi, umudun, dayanışmanın, kadın kadına çalışmanın verdiği gücün güzel bir örneği. Diyarbakırlı kadınlar başardılar. Zor da olsa başka yerlerde de, yeni Kardelenleri açma zamanı geldi de geçiyor." (1)

Yaza girerken açmış bu **Kardelen** haberini okuduğumda serin bir sevinç bastı içimi. Koskoca Türkiye'de 3000 tane olması gerekirken, şiddete uğramış ve uğrayacak kadınları korumak için devletin sadece 8 adet sığınağı var. Ve Diyarbakır'da yaz sıcaklığında açan bir **Kardelen**... Avrupa Birliği'nin zorlamalarından kurtulmak isteyen devlet sığınak açma görevi-

ni hıncırca belediyelere yükledi. **Kardelen Kadın Evi** kadınların emeği ve Diyarbakır Belediyesi ile birlikte açıldı. Bu haberi okuduğumda, Türkiyeli kadınların, kadınlar için fırsatlar yaratmayı ve değerlendirmeyi öğrendiklerini düşündüm. Bugün hemen herkes kabul ediyor ki, yeni Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) kadınları ilgilendiren bölümlerinin hemen hepsi kadın sivil toplum örgütlerinin takipçiliği, uyarımları, tavsiyeleri, kanunlar üzerinde bizzat çalışmaları sonucunda, bir takım giderilemeyen önemli eksiklikler ve sorunlar olmasına rağmen, yasanın tüm diğer bölümlerinden daha başarılı şekilde düzenlenip yürürlüğe girdi. Kadın tarihine yazılacak bu sonuç kadınların, evde üret, iş yerinde üret ve yılmadan, yorulmadan kadın sivil toplum kurumlarında üret anlayışı ile başarılıydı.

Yeni yasa ile sadece hukuki değil, kavramsal değişiklikler de getirildi. Bu kavramsal değişikliklerin zaman içinde toplumda yerleşmiş ve İslam dininin arkasına gizlenen bir takım görüş ve anlayışları da değiştireceğine hiç şüphe yok. TCK'da evli, bekar, bakire gibi kadınlar arasında ayırımcılık yapan ve cezanın hafifletilmesine sebep olan tanımlamalar ve uygulamalar kaldırıldı. Keza, ırz, haya, edep gibi terimler de hukuki kavramlar olmaktan çıkarıldı. Yeni yasa cinsel saldırı suçunu artık "**topluma**", "**aileye**" ve "**törelere**" karşı işlenmiş bir suç olarak kabul etmiyor. Bu suçlar "**kişiyeye karşı işlenmiş**" suçlar olarak kabul ediliyor. Yani, yeni hukuki anlayış ve düzenlemeler bu suçları erkeğe ve onun temsil ettiği topluma karşı işlenmiş "**namus**" suçu olarak değil de, bireyin "**cinsel ve vücut dokunulmazlığına**" karşı işlenmiş suçlar olarak kabul ediyor. Aynı nedenle, evlilik içi tecavüz ve cinsel saldırı da

suç olarak kabul edildi. Her ne kadar kadınlar ısrarla yasaklanması gerekliliğini belirttiler de, yeni yasa ile genital muayenenin, hiç olmadık, yetkili savcı ve hakim kararı ile yapılması kanunlaştı.

Kadınları ilgilendiren konulardaki kanuni düzenlemelerde ve yeni Ceza Kanunu'nun çağdaşlaşmasında yukarıda belirttiğim gibi Türkiyeli kadınlar ve tüm kadın sivil toplum örgütleri çok büyük özverilerle çalıştılar ve çok emek verdiler. 37 kadın sivil toplum örgütünün oluşturduğu TCK Kadın Platformu'nun içinde "**Bölgenin**" kadın kurumları da yer aldı. "**Bölgenin**" tanımını bilhassa kullandım. TC hiçbir zaman müsaade etmedi Kürdistan kelimesinin kullanılmasına. Çözüm "**Bölge**" tanımı idi. İş yapılacaktı. Taviz verilmesine gerek yoktu. Yoktu ama başka türlü iş yapılmasına da imkân yoktu. Çok iyi hatırlıyorum, Jin û Jiyan'ı yayına sokmak için İstanbul'da yapılan toplantıya Türkiye'nin her bölgesinden Kürt kadınlar katıldı. Üç günlük bu çalışmanın en hareketli bölümü "**Kürdistan**" yerine "**Bölge**" seçeneğinin getirilmesinde olmuştu. Genç nesil şiddetle taviz verilmesine karşı idi ise de genel oylama ile Jin û Jiyan "**Bölge**" kelimesi kullanılarak çıkmıştı. Çıkmıştı ama redaksiyon ekibinin tüm çabalarına rağmen daha ilk sayıda toplanmış, mahkemelik olmuştu. TCK Platformu'nda olduğu üzere, Kürdistan'da da kadınlar için yapılan çalışmalarda Kürt kadınlar "**Bölgenin**" ihtiyaçları bilip, tanıyıp, "**Bölgenin kadını**" deyip Kürt, Arap, Türk, Süryani,... ayırmadan tüm ka-

dınlara hizmet getirmek için ataerkil sisteme karşı girdikleri mücadeleyi başarı ile sürdürmekte. Elde yok, ayakta yok. Devletin doğrudan ya dolaylı kösteği var. Devletin herhangi bir desteği yok. Buna rağmen Kürdistan'dan ve kadınlardan her gün yeni bir haber geliyor. Seviniyoruz. Umutlanıyoruz. Özellikle KA-MER'in çalışmalarını dikkatle takip ediyoruz. Sınırları zorluyorlar; Diyarbakır'ın dışına taşıyorlar. Diyarbakır'a ilaveten, Şanlıurfa, Mardin, Hakkari, Kars ve Bingöl şubeleri ile kadınlara, çocuklara hizmet götürüyorlar.⁽²⁾

Genç bir anne öldürüldü. Genç bir delikanlı hapse girecek. Cezası indirilecek. Tekrar topluma döndüğünde omuzu sıvazlanacak; "Görevini yerine getirdi. Ailesinin namusunu temizledi" denilecek. Bu kanunla, sorumluların bu ilgisizliği, bu kafa yapısı ile Türkiye'de daha pek çok genç kadının namus adına öldürüldüğünü duyacağız üzüntü içinde.

Diyarbakır'dan gelen başka güzel bir haber... "**Kadınlar için Kadınlar Tarafından**" girişimi sonucunda Diyarbakırlı 111 kadın fotoğrafının katıldığı İstanbul ve Diyarbakır'daki fotoğraf sergisi ve açık arttırmadan elde edilen gelirlerin tamamı kadın sığınma evine devre-dildi.

Bu arada yapılması gereken pek çok iş olduğunu belirten haberler okuyoruz üzülecek: "**Avrupa Birliği, Avrupa Birliği**" diye tuttu-rulmuşken Haziran başında Şırnak Silopi'de tecavüze uğrayan 16 yaşındaki genç kadının ailesi ölümüne karar verdi. Ailenin kararını kabul etmeyen baba evini terkederken, 8 aylık hamile genç kadını 14 yaşındaki erkek kardeşi tabanca ile vurarak öldürdü. TCK namus cinayetlerini nitelikli insan öldürme kapsamına alıp ceza indirimi uygulamasını kaldırdı ise de, özenle korunan "**haksız tahrik**" kavramı ceza indirimi uygulamalarına açık kapı bıraktı.

Genç bir anne öldürüldü. Genç bir delikanlı hapse gi-recek. Cezası indirilecek. Tekrar topluma döndüğünde omuzu sıvazlanacak; **"Görevini yerine getirdi. Ailesinin namusunu temizledi"** denilecek. Bu kanunla, sorumluların bu ilgi-sizliği, bu kafa yapısı ile Türkiye'de daha pek çok genç kadının namus adına öldürüldü-ğünü duyacağız üzüntü içinde. Hiç şüphesiz ki, TCK'nin uygulanışını yalnız kadın sivil toplum örgütlerinin değil tüm sivil toplum örgütlerinin dikkatle takip etmesi, bu kanunların haklara inmesinde, ataerkil devletin ve sistemlerin hem kadınları, hem erkekleri baskı altında tutan pek çok yaptırımının tarihe karışmasında aktif rol almaları zorunlu.

Acı ve bazen yüzümüzü güldüren haberleri okurken, hiç de şaşırılmamız gerekirken şaşkınlık içinde kaldığımız haberlere de gözümüz ilişiyor. BBC'nin haberine göre Türkiye **"Bölücü"** nitelikli hayvanların ismini değiştirmiş. ⁽³⁾ Kürdistan'da şehir adları dahil, on binlerce köy, kasaba, mezra, dağ, nehir adının değiştirdiğini biliyoruz. 1930'ların Nazi Almanya'sı Yahudileri **"Aryan"** ırktan ayırmak için, soyadları Yahudice olmayan tüm Yahudilere Yahudice soyadları verdi. TC'nin ise 1921-1938 yılları arasındaki Kürt isyanlarını kanlı bir şekilde bastırdıktan sonra sürdürdüğü asimilasyon politikası icabı Kürt vatandaşlarına zorla Türk soyadları verdiğini, kişi isimlerini değiştirdiğini de biliyoruz. Biliyoruz da, hayvan isimleri ile de ilgilenildiğini duymamıştık. Aristo'yla başlayan taksonomi ilmi, yani biyolojik klasifikasyon, belli prensipleri olan bir ilim dalı iken Türkiye'de bazı resmi görevliler **"görevleri icabı"** bu ilim da-

linda kendilerince bazı değişiklikler yapmayı uygun görmüşler: Bildiğimiz kırmızı tilkinin taksonomik adı Vulpes Vulpes Kürdistanicus iken Vulpes Vulpes'e, yabancı koyunun adı olan Ovis Armeni ise Ovis Orientalis Analoticus'a ve bir cins geyiğinin-Roe adı olan Capreolus Capreolus Armenus da, Capreolus Cuprelus Capreolus'a değiştirilmiş. Bu değişiklikler kimler tarafından kayda alındı ve kimlerin yüzüne muztehi bir gülümseme yaydı bilemiyorum, ama asırlardır **"Batı, Batı"** hayali ile yaşayan Türkiye'nin hayallerini gerçekleştirme için, demokrasisini, ilmini, irfanını, eğitimi, insana bakış açısı, insanlığa bakış açısı, insanlık tarihine bakış açısını elit sınıfların diktatoryasından kurtarıp halka indirmesi zorunlu. Kadınların kişi haklarını anlamayan, kabul etmeyen, eğitimi kadınlara hak görmeyen, hukukunu kadınlar ve erkekler için ayrı uygulayan, kaynakların kadınlarca da eşit olarak bölüşülmesini engelleyen hiç bir toplumun çağdaş toplumlar arasında yer alma hakkı olduğu düşünülemezken, Türkiye'nin çağdaş ülkeler arasında veya Avrupa Birliği içinde yer alması bir ütopi bile değil, sadece bir mucize beklentisidir.

15 Haziran 2005

Notlar:

1. *BIA Haber* www.bianet.org/2005/05/01
<http://www.bianet.org/2005/05/01/>
2. *Bu konu ile ilgili haberi Ucan Supurge organizasyonunun yeni sayısında bulabilirsiniz:*
www.ucansupurge.org

Sevgili okuyucular,

Gelecek sayımızda –38.sayı- **KA-MER** çalışanlarından **Nebahat Akkoç** ile yapılan röportajı bulacaksınız.

Amacımız sizlere **KA-MER**'i ve çalışmalarını biraz daha yakından tanıtabilmek. İlgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

JİYAN Redaksiyonu

Göğüs kanseri ve öğrettikleri

Uzun zamandan beri Jiyan'a yazı yazmak istiyordum, ama çoğu zaman yazılarımı tamamlayamadan yarım bıraktım. Bu kez bitirmeye kararlıyım, çünkü anlatacağım ko-nu beni çok etkiledi ve bunları sizlerle pay-laşma ihtiyacı duydum.

İnsan sağlığı herşeyin önünde gelir. İnsan sağlıklı olduğu müddetçe daha güzel şeyler düşünür ve yapar.

Önceleri göğüs kanseri ile ilgili pek bir bilgim yoktu, bundan yaklaşık dört ay öncesine kadar. Annemde beliren bazı rahatsızlıklar vardı; aşırı kilo verme, ağız tatsızlığı, yorgunluk vb. şikayetler nedeniyle doktora gittik. Annemin koltuk altında küçük bir beze çıkmıştı, doktor başlangıçta bunun yağ bezesi olabileceğini düşündü. Sonradan yapılan ultrason neticesinde, sol göğsünde kanser olduğunu söylediler. Bunu ilk duyduğum zaman çok üzüldüm. Doktorlar beni teselli etmeye çalıştılar, annem Almanca bilmediği için olup-biteni anlamamıştı. İşte zor olanı da buydu, ona bunu nasıl antatacaktım? Doktorlara göre doğruyu söylemem gerekiyordu, ama yapamadım ve ben anneme yalan söylemek zorunda kaldım. Ona göğsünde sadece bir beze olduğunu söyledim. Bana inandı, çünkü ona hiç yalan söylememiştim. Bu benim için çok zordu, ama başka çarem de yoktu. Eve gidip, kardeşlerime gerçeği anlatınca, on-lar da bana hak verdi, „**ilk fırsatta bilmemesi daha iyi olur**“ dediler. Üç hafta boyunca hastalığını annemden sakladık. Ama artık, annem şüpheleniyordu ve galiba Ona doğruyu söylemenin zamanı geliyordu. Çünkü göreceği tedavi (Kemoterapi) saçlarını dökenecekti. Ona direkt olarak „**sen kansersin**“ diyemedim, bu nedenle göğüs kanseri ile ilgili bilgiler

toplamaya başladım ve olayı anneme dolaylı yollardan anlattım. Bu arada göğüs kanserinin irsi olduğunu ve bereberinde pek çok şey öğrendim, bunları sizlerle de paylaş-mak istiyorum.

Eğer ailede bu hastalık varsa, bir kadının 30 yaşından itibaren senede bir kez doktora gitmesi gerekir. Bu tür hastalıklarda erken teş-his çok önem taşıyor, çünkü erken tespit edil-en kötü huylu tümör yüzde 98 oranında te-davi edilebiliyor. Eğer geç kalınmışsa, bu oran daha da düşüyor. Bu nedenle kontroller çok önemli, doktorların dediğine göre, kadın-lar ayda bir kez göğüslerini kontrol etmeliler. Göğüslerde ne gibi değişiklikler olup-olmadığı incelenmeli. Bunun kontrolü ise çok basit. Aynanın karşısına geçip, ellerinizi belinize koyarak, göğüslerinize dikkatle bakın, her ikiside aynı büyüklükte mi? Aralarında bir farklılık var mı? Göğüs uçlarında yanma, kanama ya da herhangi bir sıvı var mı? Eğer yanıt evetse, hemen doktora görünmekte fayda var. Buna benzer kontrolleri erkeklerin de yapmasında fayda var, çünkü bu hastalığa yalnız kadınlar yakalanmıyor. Kanser Tedavi Merkezi'nden edindiğim bilgiye göre, senede 50.000 kişi kansere yakalanıyor ve içlerinden 19.000'i kansere yenik düşüyor. Hastaların yüzde 80'inde erken teşhis nedeniyle, tedavi olumlu sonuçlanıyor. Bunların içinde yüzde 10 ile irsi göğüs kanseri yer alıyor.

Yani, anneden kıza geçiyor, ya da teyze, ha-la gibi yakın akrabalarda bu hastalık varsa, kanser olma riski taşıyorsunuz. Diyelim ki, göğüs kanserine yakalana kişi 40-50 yaş civarında ise, ondan olan kız çocuklarında, 50-60 yaşları arasında, bu hastalığa yakalana-bilirler. Özellikle göğüs kanseri riski 40'lı yaşlar-

da başlıyor. Ama son yıllarda bu oran biraz daha aşağılara düşmüş, 28-30 yaş.

Özellikle 50-69 yaşları arasındaki kadınların, iki yılda bir olmak kaydıyla memografi çektirmeleri ve ultrason yaptırmaları gerekir. Çünkü kanser, ultrasonda daha net görünebiliyor. Annemden biliyorum, memografide birşey görünmemiştir.

Eğer, büyükanneniz, anneniz, teyzeniz ya da halanız, ablanız, kızkardeşinizde kanser varsa ve siz kendinizdeki riskin daha önceden tespit edilmesini istiyorsanız, doktorunuzla konuşun ya da yazının sonunda vereceğim adrese mutlaka başvurun.

Genellikle doktorlara gitmekten korkulur. Acaba kanser miyim? Neyim var?... Bu tür kaygılarla yaşamaktansa doktora gitmek en iyisi. Çünkü erken teşhis hayatınızı kurtarıyor. Eğer herhangi bir konuda şikayetiniz varsa vakit geçirmeden mutlaka doktora gidin. Bu demek değildir ki, her şikayeti olan kanser hastası, ama yine de içinizin rahatlaması için mutlaka kontrollerinizi yaptırın.

Doktorlar bir insana kanser teşhis koymadan önce onu kontrol ediyor,

-Gerçekten tümör taşıyıcı mı?

-Tümör hangi cins?

-Tümörün olduğu yer neresi?

-Tümör nerelere kadar yayılmış?

Tüm bunlardan sonra ancak size kanser teşhisi konulabilir. „Hastanın ameliyat olması gerekli mi? Hastayı ne gibi riskler bekliyor? Göğsün tamamı mı yoksa yarısı mı alınacak? Hastanın diğer organları ne durumda, iyi çalışıyor mu?“ gibi konular detaylı olarak araştırılıyor.

Böyle bir olay yaşandığı zaman belki, başlangıçta sorun yapılabilir, ama unutulmamalıdır ki sağlık herşeyden önemlidir. Belki göğsün alınması, biz kadınları negatif etkileyebilir.

Çünkü kadını belki de kadın gibi hissettiren organımız göğüslerimizdir, ama bu organ bizim sağlığımızı olumsuz etkiliyorsa, onsuz da yaşa-mayı bilmeliyiz.

Ama tekrar etmek istiyorum, erken teşhis çok önemli, bunun için de kontrolleri düzenli olarak yaptırmak gerekiyor.

Şunu da belirteyim; kanserli bir hasta için destek çok önemli, bu kadınların psikolojik tedavi görmeleri gerekir. Annem için bizler yeterli olduk. İlaç tedavisi kadar manevi destek de önemli. Biz anneme destek olduk, arkadaşlarımız, dostlarımız, yoldaşlarımız, akrabalarımız da bize büyük moral ve destek oldular. Yeri gelmişken hepinize çok teşekkür ederim.

Annem şu an kemoterapiye devam ediyor, bu tedavi üç haftada bir kez üç saat sürüyor. Kemoterapi damardan yapılıyor. Annem bu ilacı aldıktan sonra 24 saat dinlenmesi gerekiyor. Oldukça tesirli bir ilaç, vücutta görünmeyen tümörleri yok ediyor ve yayılmasını önüyor. İlacın yan etkileri de oldukça fazla; kusma, ateşlenme, yorgunluk, ağız tatsızlığı, saç dökmesi vb. Annemin 6 seans bu ilacı alması gerekiyor. Sonra da ışın tedavisi uygulanacak. Her iki haftada bir kez kanı alınıp kontrol ediliyor. Önceleri bu tedavi hastanelerde yapılıyormuş, ama şimdi uzman doktorlar tarafından muayenelerinde yapılıyor.

Annemin durumu ise, bu tedaviler bittikten sonra belli olacak. Şu anki sonuçlara bakılırsa iyiye gidiyor. Bu tür tedavilerin ücreti devlet sigortası tarafında karşılanıyor. Eğer sigortalıysanız, tedavi olduğunuz yere gidip-gelmek için tuttuğunuz taksinin ücreti de sigorta tarafında karşılanıyor.

Sevgili arkadaşlar, ben bir doktor değilim, elbette onlar kadar sizleri aydınlatamam. Ben sadece, annemin hastalığı vesilesiyle öğrendiğim ve bana göre önemli bulduğum şeyleri sizlerle paylaşmak istedim.

Hepinize sağlıklı günler dilerim..

Deutsche Kreishilfe e. V.

Thomas-Mann Str. 4

53111 Bonn

Ya da

Postfach 1467

Hilbijartin û

Xwedevanên bîrêz,

Di 29ê meha Gulanê da li Almanyayê hilbijartina parlamentoyê çêbû û weki hûn jî dizanin Partiya Sosyaldemokratên Alman di gelek eyaletan da hêzên xwe winda kir, partiyên rast CDU/CSU jî serfiraz bûn, bi serketin.

Paş hilbijartinê gelek kesan digot û niha jî dibêjin, SPD û Kesk (Grünen) bi çêkirina reformên tûj, vê hilbijartinê winda kirine. Hinek wan reforman protesto kirin, neçûne ser sandoqên hilbijartinê. Hinekan qedr û qîmet nedane hilbijartinê.

Bi taybetî hindêk koçber, ji ber nebûna perspektîfek bona duwerojê, şaş û mehtel bûn û bêşdarê hilbijartinê nebûn. Piraniya hevvelafiyên Tirk, ewên ku ji aliyê dewleta Tirk bi „çifte vatandaşlık“ va hatibûne xapandinê, ketibûne derdê xwe.

Çepên Alman û koçber jî mîna hertim hêzên xwe kirine çil beş û dîsan mîna hertim hem ji dêrê hem jî ji mizgeftê bûn!

Xwendevanên hêja,

Reform çî ye?

Bi Lafînî û Fransîzî mana reformê **guhartin** e. Ango qanûn û nizamên ku ji bo civatek hatine çêkirinê, dikarin posîfiv her weha negatîv bêne guhartin.

Hikumeta SPD û Keskan çî guhartin çêkirin?

Bi gor dîtina min piraniya wan reforman jî bo rojên dahatû pewîst in. Ji ber ku berê vê hikumetê yanî hêj dema hikumeta Kohl da ev reformana hewce bûn. Partiyên rast CDU/CSU bi zanetî neçûne bin barê problemên betalî, aborî, çandî û pizîşkî... Problemên hanê problemên esasî ne û çu hikumet jî bi ronî eşkere nekirîye.

Partiya Sosyaldemokrat, ku parêzvanê dezgehê dewletê ye, xwe da bin vî barî û gor dîtina min bi alîkariya van reforman jî hinek serfirazî bi dest xistin.

Bi gor dîtina min xeletiyên vê hikumetê ev bûn; di çareserkirina problema aborî da tenê qirika karker û memûran girtin, bi tirs çûne ser dewlemendan û teze behsa xirabiya kapîtalîzmê dikan.

Her weha aloziyên ku di qanûna dijî betaliyê ango “Hartz IV” da hene, prestîja vê hikumetê di civatê da kêmtir kir.

Nuha pirs ev e: Hikumetê ku were, ango CDU/CSU û FDP wê çawa problemên aborî, betalî, çandî û civatî hel bikin? Gelo di destê wan da “şiva bi sihir” heye? An jî wan di cîhê dizî da pere veşartine?

Ez dixwazim tenê yek tişt bibêjim. Paşxistina hinek reformên pêwîst, ne tenê problema aboriyê çareser nake, her usa girantir dike.

Xwendevanên delal,

Bê guman însanên ku keda xwe dane, xebitîne, dixwazin axiriya emrê xwe nebine parsek. Jîyanêke baş û bi hurmet heqê herkesi ye. Bi taybetî ya wan kesan e, ku 30-40 sal emrê xwe bi karên dijwar da derbaz kirine.

Lê belê usa diyar e ku dîsan ew kesên ku xebitîne vê ceremeyê bê aqilîya civatê bikşînin. Zarokên wan jî wêki wan karxane û karên xirab da emrê xwe derbaz bikin, rîya zanîngehan tenê ji bo zarokên dewlemendan vekiri bibe.

Zehf dûr nîne, ku karbidestan bi gor dilê xwe însanan hildine kar û ji kar derxin.

Xortno, koçber û çepno, ev bû ya ku we dixwest!

Bu kadarına da pes yani

Evdeyim ve her zamanki gibi gelişmeleri öğrenmek için haberleri izliyorum. Spikerin okuğu iki habere takılıp kalıyorum.

İlki bir mezuniyet töreniyle ilgili. Bir baba ve anne, çocuklarının mezuniyet törenine katılmak için Erzurum Atatürk Üniversitesi'ne geliyorlar, ama iş bu ya içeriye alınmıyorlar. Hayır hayır üzerlerinden kanuna aykırı herhangi bir şey çıkmıyor ya da mezun olacak çocuğun anne-babası devlet tarafından aranan azılı katiller de değiller. Son derece kanunlara, hatta belki de polislere saygılı insanlar, ama taaa Eskişehir'den geliyor olmalarına rağmen içeriye alınmıyorlar. Gerekçe ise çok komik;

Bunu anlamakta oldum olası zorlanıyorum. Bu ülke çoğunluğu müslüman olan bir ülke, dininin islam olduğu nüfuz cüzdanlarımıza kadar işlenen bir ülke. Öyleyse insanların başlarını kapatmaları neden birilerini bu kadar rahatsız ediyor?

Kendimi mezun olacak çocuğun yerine koydum. Mesela ben, o törene canımdan çok sevdiğim babaannemle katılıyorum ve bizi içeriye almıyorlar. Babaannemin başını açtırmaya çalışıyorlar. Sanırım benim tepkim daha büyük olurdu. Olacak iş değil. Millet bilmem neresiyle güler buna.

Şimdi bunun adı laiklik mi oluyor? Ya da çağ-

İşin en akıl almaz tarafı ise, bu olayın faili olan erkeğe hiç birşey olmuyor, o yine günlük hayatına devam ediyor.

Belki de ırzına geçeceği yeni kadınları gözüne kestiriyor.

Erkek egemen anlayış ve mevcut hukuk sistemi, ona bu izni sonuna kadar veriyor nasılsa.

Onlar için, hayatlarının baharında yaşamdan koparılan, öldürülen Hanife'lerin, Şükran'ların hiçbir değeri yok.

Ha bir eksik, ha bir fazla.

annenin başının kapalı olması. Yanlış duymadınız. Kadıncağız son derece hoş giyinmiş ve başını arkadan bağlamış. Eğer törene katılmak istiyorsa başını açması gerekiyormuş.

Komedi filmlerini aratmayacak ölçülerde yaşanan bir komedi. Adamcağız haklı olarak tepki gösterip „**bu kadın yıllardır başını kapatır, yaşlı başlı birisi, başını açsa size ayıp, bırakın bizi içeriye girelim, çocuğumuzun mezuniyet töreni için geldik,**“ dese de kimseye dinletemez, karga-tulumba kapının önüne atılırlar. Adam, karısı ve çocuğunu alıp, „*alın diplomanızı başınıza çalın*“ dercesine orayı terk ediyor.

daşlaşmak mı? Ya da ne? Ne adına bu insanlar içeriye alınmıyorlar? Eğer bu tören hristiyan Almanya'da olsaydı başı bağlı insanlar sorunsuz içeriye alınırlardı. Bu sizin adınıza bir utanç olmaz mıydı? Bırakın insanların başörtüleriyle uğraşmayı da, demokratikleşme ve insan hakları adına, adam gibi işlerle uğraşın.

İkinci haberse, birincisine kıyasla daha içler acısıydı.

Hemen hemen tüm televizyonların öğle kuşaklarında, -benim gibi evde oturanlar bilir- annesini kaybeden, eşinden ayrılan, kocası tarafından tecavüze ve kötü muameleye maruz kalan insanların katıldıkları prog-ramlar yer

alıyor. Kadıncağzın biri de, derdime derman bulurum gerekçesiyle bu programlardan birine katılıyor ve koca-sının ona yaşattıklarıyla ilgili açıklamalar yapıyor. Bunu duyan oğlu da, vaaay sen bizim aile şerefimizi beş paralık ettin, el-aleme bizi rezil ettin diyerek, annesini vuruyor. Kadın 28 gün komada kaldıktan sonra, maalesef ölüme yenik düşüyor. Bu yaşananlar hangi akla ya da mantığa sığıyor? Olayın mağdurunun "cezalandırıldı" ülkeler, genellikle bizim gibi geri kal-mış ilkel toplumlar. Töre cinayetlerinde olduğu gibi, aynı mantık onlarca genç kadının canını almadı mı? İnanın bana bunu kavramakta zorluk çekiyorum. Diyelim genç bir kadın evde tek başına otururken, birden amcasının oğlu çıkıyor. Akrabası olduğu için onu içeriye almakta bir sakınca görmüyor. Hoş-beş derken adam, kadına saldırıyor ve ona tecavüz ediyor. Bu olay, hukuk devleti olan herhangi bir ülkede mahkemeye yansır ve adamın cezası neyse verilir, kadında tedavi ettirilirdi. Ama bizde öyle olmuyor ne yazık ki, bu olayın tek suçlusu kadın ilan ediliyor. Usûlen kadının ırzına geçen kişiye soruluyor, eğer adam kadınla evlenmeyi kabul ederse ne alâ, kadının hayatı kurtuluyor. Bu kadın o adamla evlenmek ister mi? Gönlünde birisi var mı? Bunların hiçbir önemi yok. Ama adam kabul etmezse, işte burada kadının ölüm fermanı imzalanıyor. İşin en akıl almaz tarafı ise, bu olayın faili olan erkeğe hiç birşey olmuyor, o yine günlük hayatına devam ediyor. Belki de ırzına geçeceği yeni kadınları gözüne kestiriyor. Erkek egemen anlayış ve mevcut hukuk sistemi, ona bu izni sonuna kadar veriyor nasılsa. Onlar için, hayatlarının baharında yaşamdan koparılan, öldürülen Hanife'lerin, Şükran'ların hiçbir değeri yok. Ha bir eksik, ha bir fazla.

JİN Û HEBÛN

Ez xumxuma avên çema,
Ez çerx û govend û sema,
Tim di nêv kat û lema,
Jîn im, hebûn im, tevger im.

Bayê siba tê xweş ez im,
Berfa Sibatê xweş ez im,
Xurtî di latê xweş ez im,
Hişk û ziwa bin, ez ter im.

Giranbiha me, zêr û dur,
Ez dê û bav, xuşk û kur,
Ez tim hebûn im, xurt û gur,
Yaqût û lal û gewher im.

Pêşve diçim kar û xebat,
Di nav çîyan de hîm û lat,
Pêlan didim Zab û Ferat,
Çelq û xumîn û gur-gur im.

Pir xurt û hêz im ez hebûn,
Ez pêşveçûn û serxwebûn,
Herdem di nav damar û xûn,
Ez her heme, qet namirim.

Bihîşt ez im, agir ez im,
Bakir ez im, rakir ez im,
Xemgînkir û şakir ez im,
Herdem didim, ez nakirim.

Jînim, bihar im har û dîn,
Candar bi min herdem bi tîn,
Mîn dane wan ev hîlm û bîn,
Di nêv hebûn û cigir im.

Ev ax û ba û av im ez,
Ev pêtî û alav im ez,
Xweş ronî û pertav im ez,
Xurtî di zendên karker im.

Herdem heme, peyda me ez,
Tava riwê Xeyda me ez,
Cama bi dest Seyda me ez,
Ez ol û vîn û bawer im.

Jîna Cîgerxwîn im ji dil,
Ez xurtî û tîn im di dil,
Ez hêz û xurtî me di mil,
Karim vî laşî ragirim.

Cîgerxwîn

Mart Kadınları

Yeter! Ağlamak çare değil ezilmişliğine
Bizi dinle
Bir 8 Mart günü
Alevlerin ve dumanların ellerinde
Bu sisli New York sabahında
Birleşmeyi, dövüşmeyi,
Direnmeyi getiririz sana
Aç ellerini
Aç yüreğini
Sus ve dinle
Öğren ve söyle bu türküyü
Yalnızlık çare değil
Birleşmek ve yürümek
Umut ve direniş
Bu senin de türküdür
Susma, söyle
Yeter! Ağlamak çare değil ezilmişliğine
Susup ağladığında insanlar
Bendim gaz odasının bacasından
Bir çağ yangınına savrulan
Bak! Gözlerimde hâlâ
Göğsümden koparılan
Bebeğimin solgun rengi
20. yüzyılda doğan ben
Hiçbir şeyden utanmadım
Benden önce gaz odasına yürüyen çocuktan
Utandığım kadar
Sen susma, konuş
Durma, tepki ver
Yaklaşmadan ölüm
Ulaşmadan çocuklara
Gözyaşını güce
Zalimi hiçe çevir
Yeter! Ağlamak çare değil ezilmişliğine
Beni dinle
Narin boynum yağlı bir urganda
Ülkemin dağları nefes vermez ciğerlerime
Giderim bir 16 Mart şafağında
Sen ağlamazsan çaresiz
Söylersen türkümü
Birleşip çoğalan ağızlarla
Gitmem ben
Her 16 Mart şafağında
Leyla Kasım olurum
Gözbebeklerinde yeniden doğan

Yeter! Ağlamak çare değil ezilmişliğine
Bak ateşler getirdim Amed'den sana
Güneş sıcaklığı ışıklar getirdim
Bu Newroz sabahında
Sen de avuçla ışığı
Savur başından aşığı
Aydınlığa bir armağan olsun bedenim
Zekiye'yim
Bacın, yandaşın, yoldaşın
Söylediğim ateşin ve Kürdün türküsüdür
Ses ver bana
El ver bana
Karartılmak istenen ülkemin gökyüzünde
Işığı çoğalt
Yüzümü güldür
Yeter ağlamak çare değil ezilmişliğine
Bizi dinle
Halepçe'den ulaştırız sana
Binlerce yürek
Daha çocuklarımızı büyütmemiştik
Sevgilimizi sarmamıştık daha
Sokaklarda doyasıya oynamamıştık
Çocuk özgürlüğünce
Lokmamızı çiğnememiştik daha
Bir hain elma kokusuna
Bir sessiz ölüme yazıldık
Ama sen sessizliğimizi sese çevir
Gidişimizi milyonlarca geri dönüşe
Beni unutma
Ben kucağında bebeğiyle gidenim
Senin özgürlük yürüyüşünle
Gün olur
Bayram olur dönerim
Yeter! Ağlamak çare
değil ezilmişliğine
İnsanın türküsünü
söyle
O türkü ki
Özgürlük kokar
O türkü ki Kürdün de
türküsüdür
Bütün Mezopotamya
duyar

Sevda Berçile

Alte Feuerwache, Gathe 6
42106 Wuppertal